

ÖNEMSENMEYEN
HARAM
FAİZ

Konya, 2020

PARA İLE SATILMAZ

Atilâ MURATO ĞLU

İrtibat

Büyükkovanağı Mah. Altıncılıç Sk.

No: 12 Meram / KONYA

Gsm: 0530 608 71 77

ISBN

978-605-031-708-4

Baskı - Cilt

Anka Promosyon Matbaa Mlz. Ltd. Şti.

Fevziçakmak Mh. Hacıbayram Cd. No: 45 Karatay / KONYA

Tlf: 0332 342 43 05

Sertifika No: 43150 / B. T. : Ocak 2020

KAYNAKLARIN KISALTMALARI

- R : Ramuz El- Ehadis
c.f : Cem'ul- Fevaid
te : Tergib ve Terhib
b: : Sahih-i Buhari
m: : Sahih-i Müslim
k.s. : Kütüb-i Sitte
tc : Tac Tercemesi
c. s : Câmi'us-Sagîr
m. ş : Müsned-i Şihap
r. b : Ruhul Beyan Tefsiri
r.b.e.y : Ruhul Beyan Tefsiri Erkam Yayınları
r. s : Riyazü's Salihin
İh : İhya-u Ulumiddin
Ma : Marifetname
Mz : Mecma'uz- Zevaid
tr : Tirmizî
ns : İmam Nesai
bl. m. : Bulügu'l- Meram Şerhi.
h. i. : Hadislerle İslam
d.is.i. : Diyanet İslam İlmihali

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	8
FAİZLE İLGİLİ HADİSİ ŞERİFLER.....	11
FAİZ KURUMUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	17
İLKÇAĞDA FAİZ ANLAYIŞI.....	18
ORTAÇAĞDA FAİZ ANLAYIŞI	19
YENİÇAĞDA FAİZ	20
İSLÂMİYETTE FAİZ.....	22
KUR'ÂN-I KERİM'DE FAİZ	26
HADİSLERDE FAİZ	28
İSLAM BİLGİNLERİNE GÖRE FAİZ	34
RİBA (Faiz) NEDİR?	44
FAİZİN YASAKLANMASINDAKİ ŞİDDET	47
FAİZİN HARAM KILINMASI.....	51
İSLAM VE FAİZ NİZAMI	53
“FAİZ” DENİLEN BELA	63
FAİZCİLERİN HALİ.....	74
FAİZİN HARAM OLMASININ HİKMETLERİ	77
FAİZ VE MANEVİ BUHRAN	81
TALİHSİZ İNSANLAR	83
İÇTİMAİ BUHRAN VE FAİZ.....	89
FAİZ NİZAMINA KARŞI ALLAH NİZAMI	92
İMAN VE FAİZ	98
ALLAH'A VE PEYGAMBERİNE KARŞI HARP FAİZ	101
FAİZİN ZARARLARI	107
BİBLİYOGRAFYA.....	110
YAYINLANMIŞ ESERLERİ	112

İthaf

Bu çalışmamı, üzerimde hakları bulunan
Rahmetli Anneme ve Babama
İthaf ediyorum.

**“Rabbim! Onlar nasıl küçüklüğümde beni
şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de
onlara merhamet göster”**

İsra suresi, ayet 24

ÖNSÖZ

Hamd Alemlerin Rabbi olan Yüce Allah'a ve binlerce Salâtu Selâm da Efdalül-beşer olan Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e ve onun Ali Ashabına...

Bir insanın özellikle bir Müslümanın dünya ve ahiret saadetini elde etmesi için takip edeceği yolu ve bu yol üzerinde yapacağı işleri bilhassa helâli, haramı kesinlikle bilmesi, bilince de haramlardan korunması gerekir.

İbni Abbas (r.a.) rivayet ettiği bir hadisi şerif de; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuştur: "Her şeyin bir temeli vardır. İmanın temeli; haram ve şüpheli şeylerden titizlikle kaçınmaktır."(c.s.3233) Yüce Allah'ın Yüce Kitabında haram kıldığı ve Efendimiz (s.a.v.)'in de: Hadisi şeriflerinde: "Allah, faiz yiyene, yedirene, senedini yazana, şahitliğini yapana lânet etsin" diyerek lânetlediği bu baş belâsı pislîği elimizden geldiğince detayları ile anlatmaya çalıştık.

İnşallah bu eseri temin eden kardeşlerimiz hem okuyarak kendilerine, hem de eş, dost, komşu, arkadaş ve çevresinde bulunan ve bu pislikle karşı karşıya kalmış veya kalacaklara faydalı olurlar.

Atilla MURATOĞLU

Konya, 2019

FAİZLE İLGİLİ HADİSİ ŞERİFLER

Ebu Harra er-Rakaşi, amcasından aktarıyor: Veda haccında, Teşrik günlerinin ortasında, Resulullah (s.a.v.)'in devesinin yularını tutuyordum. Yapmış olduğu konuşmada şöyle buyurdu: " Ey insanlar! Her faiz kaldırılmıştır. İlk kaldırılan faiz, Abbas b. Abdulmuttalib'in faizidir. Mallarınızın sermayesi (ana parası) size aittir. Zulmetmeyin ve zulme de maruz kalmayın." (Taberani, M. el-Kebir 3609, Müsned 5. 72, mz. 6571)

İbni Mes'ud (r.a.) Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: " Kıyamet yaklaşınca faiz, zina ve içki çoğalacaktır." (te. 4. 151-mz. 6582)

İbni Abbas'ın (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Faiz yetmiş küsur bölümdür. Azabının en az olanı Müslüman kişinin anesi ile zina yapması gibidir. Faizden elde edilen bir dirhem, otuz beş zinadan daha şiddetlidir. Faizin en şiddetlisi ve en kötüsü müslümanın namus ve şerefine sataşıp çiğnemektir. "(te. 5. 393-r. 165. 7. mz. 6575)

Hız. Ali'nin (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: "Allah, faiz yiye-

ne, yedirene, senedini yazana, zekatı vermeyene de lanet etsin. “(r. 347. 11-te. 5. 141. mz. 6579)

Avf b. Malik (r.a.)’den Resulullah (s.a.v.)’ın şöyle buyurduğu rivayet edildi: Bağışlanmayan şu günahlardan sakının:

1-Ganimet malından çalmak. Kim, ganimet malına hıyanet ederse kıyamet günü onunla getirilir.

2-Faiz yemek. Her kim faiz yerse kıyamet günü çarpılmış bir deli halinde getirilir. Sonra Resulullah (s.a.v.) şu ayeti okudu:

Faiz yiyenler, delilikten ancak şeytan çarpan kimsele-
rin kalkması gibi kalkarlar. (Bakara. 275-te. 4. 152-mz.
6588)

İbni Abbas’ın (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: “Kim bir dirhem riba yerse, otuz üç defa zina etmiş gibi olur.”(r. 408. 11-te. 5. 146-mz. 6574)

Ebu Hureyre’nin (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur. “İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecektir ki, faiz yemeyen hiç kimse kalmayacaktır. Onu yemese bile kendisine tozu bulaşacaktır. “(r. 141. 4. cs. 3. 3291- t. 4. 152)

Ukbe bin Amir’den (r.a.) rivayetle; Resulullah (s.a.v.): “Kazançların en kötüsü faizden kazanılandır. Yiyeceklerin en kötüsü, yetim malıdır.”(cs. 1. 934)

Abdullah b. Mes'ud (r.a.)'dan Nebi (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi:

“Faiz yetmiş üç bölümdür. Bunların en aşağısı, kişinin anası ile zina etmesi gibidir. “(Hakim rivayet etmiş, Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahih olduğunu söylemiştir). “(te. 4. 143)

İbni Abbas (r.a.)'ın şöyle dediği rivayet edildi: Resulullah (sav), meyvelerin olgunlaşmadan satın alınmasını yasakladı ve: “Bir beldede faiz ve zina ortaya çıkınca oradakiler, Allah'ın azabını kendilerine helal kılmış olurlar. “Buyurdu. (te. 4. 148)

Ebu Hureyre (r.a.)'den Nebi (s.a.v.)'in şöyle dediği rivayet edildi: Dört kimse vardır ki, onları cennete sokmamak ve cennet nimetlerinden tattırmamak Allah'ın hakkıdır.

Bunlar: Devamlı içki içen, faiz yiyen, haksız olarak yetim malı yiyen ve anasına babasına asi olan kimse-lerdir. “(cs. 1. 528 – t. 4. 143)

Ubade b. Samit (r.a.)'den Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi:

Ruhum kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, benim ümmetimden bir takım insanlar gecelerini küf-ran-ı nimet, azgınlık, oyun ve eğlence ile geçirip, ha-ramları helal saymaları, metres edinmeleri, içki içmeleri,

faiz yemeleri ve ipek giyinmeleri sebebiyle maymunlar ve domuzlar gibi sabahlarlar". (te. 4. 153)

Ebu Hureyre'nin (r. a) bildirdiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Miraca çıkarıldığım gece yedinci kat göğe çıktığımızda üzerime baktım, bir de ne göreyim! Gök gürültüsü, şimşekler ve yıldırımlar! Daha sonra karınları evler gibi büyük ve karınlarının dışından içindeki yılanlar görülen bir kavme geldim ve: " Ya Cebrail! Bunlar kimdir"? Diye sordum. Cebrail: "Onlar faiz yiyenlerdir" dedi. (mz. 6577-te. 4. 149)

İbni Mes'ud'un (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.): "Bir kimse faizden mal çoğaltırsa, akıbeti mutlaka yokluk çekmek olur." buyurmuştur. (cs. 3. 3354)

Amr bin As(r. a) Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: "Bir toplulukta faiz yaygınlaşırsa o topluluk mutlaka kıtlıkla cezalandırılır. Rüşvet yaygınlaşırsa o topluluk korkuyla cezalandırılır". (cs. 3. 3451)

Ebu Said (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.): " Faizin günahı konusunda alan da, veren de eşittir." buyurmuştur. (cs. 2. 1642)

İbni Mes'ud (r.a.) Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: "Faiz yetmiş çeşittir, şirk de bunun kadardır." (cs. 2. 2289)

İbn Mes'ud (r.a.)'ın rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Faizli kazanç, çok gibi görünse de, sonuç itibariyle azalır" . (cs. 2. 2290)

Semure b. Cündüb (r.a.) Resulullah (s.a.v.)'in (bir gün) şöyle buyurduğunu rivayet etti: "Bu gece (rüyamda) gördüm ki, bana iki melek geldi. Beni temiz bir yere (Arz-ı Mukaddes'e) çıkardılar. Beraber gittik ve kandan bir nehrin kenarına geldik. Nehrin içinde duran bir adam vardı. Nehrin kenarında da önünde taşlar bulunan bir adam duruyordu. Nehri içindeki adam dönüp çıkmak istediğinde kenarındaki, onun ağzına bir taş atıp vuruyor ve onu olduğu yere geri çeviriyordu. Böylece çıkmak için her gelişinde kenardaki adam onun ağzına bir taş atıyor, o da gerisin geri olduğu yere dönüyordu.

Ben: Bu nehirde gördüğüm nedir? diye sordum:

Faiz yiyicidir diye cevap verdiler." (te. 4. 140)

Ebu Hureyre ve Ebu Said (r.a.) Resulullah (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi: Büyük günahlar yedi tanedir:

- 1-Allah'a ortak koşmak,
- 2-Haksız yere adam öldürmek,
- 3-Faiz yemek,
- 4-Yetim malı yemek,

5-Harpten kaçmak,

6-Namuslu kadına zina isnad etmek,

7-Hicret ettikten sonra bedeviliğe geri dönmek. (cs. 3. 3065 – t. 4. 141.5)

İbni Mes'ud (r.a.) Peygamber(s.a.v.) Efendimizin şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

Bilerek faiz yiyen, yediren, ona katiplik eden, bilerek ona şahitlikte bulunan kimse, dövme yapan ve güzellik için yaptıranlar, zekâtı geciktirip vermek istemeyen ve hicretten sonra müslüman iken tekrar dinden dönen kimseler, Muhammed (s.a.v.)'in dili ile lânete uğramışlardır. "(cs. 1. 8, te. 4. 142)

Abdullah b. Mes'ud (r.a.) Nebi (s.a.v.)'nin şöyle buyurduğunu rivayet etti:

Çok faiz alan hiçbir kimse yoktur ki, onun işinin sonu fakirlik olmasın.

Hakim'in bir rivayetinde şöyledir: Faiz, ne kadar çok olsa bile sonu darlıktır. (t.4.152)

Ebu Ümame (r.a.)'den Nebi (s.a.v.)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi: Bu ümmetten bir topluluk gecelerini yemek, içmek, eğlence ve oyunla geçirirler de maymun ve domuz suretinde sabahlarlar. İnsanlar sabahleyin:

“Bu gece filanoğulları felakete uğramış ve filanoğullarının yurdu yerle bir olmuş” derler. Lût kavminin üzerine yağdırıldığı gibi onların ve yurtlarının üzerine taş yağdırılır. Yine oradaki kabilelerin ve yurtlarının üzerine Âd kavmini helak eden öldürücü rüzgâr gönderilir. (Bütün bunlar) içki içmeleri, ipek giyinmeleri, metres edinmeleri, faiz yemeleri sebebiyle olur.

Hadisin ravilerinden Cafer, burada zikredilen günahlardan birini unuttuğunu söylemiştir. (t. 154. 30)

FAİZ KURUMUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Faiz, hem dini, hem de ekonomik tarafı olan; dini yüzü ekonomik yüzü kadar, ekonomik tarafı da dini tarafı kadar önem taşıyan oldukça çok yönlü ve çok boyutlu, sosyal bir müessesedir.

Bu nedenledir ki faiz müessesesinin gerek teori, gerekse uygulama yönünden binlerce yıl öncesine kadar uzanan çok eski bir tarihi vardır. Zira faiz, Hıristiyanlıktan ve İslâmiyet’ten çok daha önceki zamanlarda bile insanların büyük ilgisini uyandırmış ve başta Yunan düşünürlerinden Eflatun ve Aristo olmak üzere pek çok filozof veya devlet adamı, faizin ne olduğu veya ne olmadığı konusu üzerinde durmuşlar ve faizin, insan ya-

şamındaki önemini ve insan yaşamına olan etkilerini açıklayıcı çok çeşitli görüşler ortaya sürmüşlerdir.

İLKÇAĞDA FAİZ ANLAYIŞI

Ünlü düşünür Sokrat'ın öğrencisi olan ve hemen hemen tüm ömrünü ideal bir devletin veya bir toplumun nasıl kurulabileceğini düşünmekle geçinen “ Eflatun” , (M. Ö. 427-347), faizi ahlâka aykırı bularak reddetmiş ve faizin yasak edilmesini istemiştir. Eflatun'a göre, ideal bir toplumda yokluk ile aşırı bolluğa meydan verilmemeli ve para, bizzat servet değil, servet elde etmenin bir aracı olmalıdır. Bu nedenle de Eflâtun'a göre, ideal bir devlette eşitsizliklere, kıskançlığa, bencilliğe, ahlâksızlığa ve kişisel çekişmelere yol açan faiz yasaklanmalıdır.

Hocası Eflâtun gibi, ideal bir devletin tasvirini yapmaya çalışan; fakat, Eflâtun'a göre daha gerçekçi düşüncelere sahip olan Eski Yunan filozofu “ Aristo” (M. Ö. 384-322) ise, faiz aracılığı ile zengin olmayı tabiata aykırı bulmuş ve paranın bizzat hasıla yaratamayacağını söylemiştir. Parayı, yumurta vermeyen kısır bir tavuğa benzeten ve “para yavrulamaz” diyen Aristo'ya göre para, bu özelliği nedeniyle, bir insandan, bir bitkiden veya bir hayvandan çok daha farklı bir şeydir.

ORTAÇAĞDA FAİZ ANLAYIŞI

İlkçağda ileri sürülen ve faizin kabul edilmemesi ile yasaklanması gerektiğini savunan düşünce biçimi, Hıristiyanlık ile İslâmiyet'in söz konusu olduğu Ortaçağda da genellikle aynen benimsenmiş ve başka kutsal kitaplar ile din adamları olmak üzere pek çok düşünür, bilgin ve devlet adamı faiz alınmasının günah olduğunu ve yasaklanması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Ancak, Ortaçağ boyunca faiz ile ilgili görüş ve inanışlar İslâmiyet'te hiçbir değişikliğe konu olmadan aynen muhafaza edildiği halde aynı görüş ve inanışlar, Hristiyanlık'ta, kilisenin nüfuz ve etkisinin giderek azalmasıyla yavaş yavaş değişmeye başlamış, Ortaçağ sonlarında ise faiz yasağı, hemen hemen tamamen ortadan kalkmıştır.

Kapalı bir aile ekonomisi rejimine dayanan otoriter bir toplum düzeninin söz konusu olduğu Ortaçağ Hristiyan Avrupa'sında felsefe, dolayısıyla iktisadi düşünce tam anlamıyla teolojinin etkisi altında bulunuyordu. Bu nedenle de başta faiz olmak üzere ücret, kâr, mülkiyet, fiyat ve para gibi pek çok iktisadi müessese yalnızca kilise hukukuna göre düzenleniyor ve bu konularla ilgili

sorunların açıklığa kavuşturulmasında yalnızca din adamlarının görüşleri geçerli olabiliyordu.

Yaklaşık on birinci ve on ikinci yüzyıllara kadar devam eden ve kilise hukukunun tam ve kesin bir etkisi altında bulunan Ortaçağ iktisadi hayatında faiz hakkında ileri sürülen görüşler, hiçbir zaman ilkçağ düşüncesi biçiminden büyük ölçüde farklı olmamış ve faizi kabul etmeyen Eflatun ile Aristo'nun görüşleri bu yüzyıllara kadar önemlerinden bir şey kaybetmeksizin geçerliliklerini muhafaza etmişlerdir.

YENİÇAĞDA FAİZ

Öte yandan faizin Hıristiyanlık dininde giderek kabul edilmesinde ve yaygın bir kullanım biçimi bulmasında, bu iki dindeki büyük reform hareketlerinin öncülerinden sayılan Alman din adamı Martin Luther ile Fransız asıllı Calvin'in büyük ve önemli rollerinin olduğunu zikretmeden geçmek mümkün değildir.

Zira 31 Ekim 1517 tarihinde, Wittenberg şehri Katedralinin kapısına asmış olduğu 95 maddelik beyanname ile kilisenin hatalı ve yanlış davranışlarına karşı ilk mücadeleye başlayan ve gösterişsiz, törensiz ve papazsız bir Hıristiyanlığı savunarak, günahların ve ölümden sonra belli olacak cezaların, önceden para karşılığında kilise tarafından bağışlanmasının mümkün olmayaca-

ğını ileri süren Martin Lüther (1483-1546), her ne kadar dini düşüncelerini onaylamadığı Vatikan'ın faiz hakkındaki görüşlerini düzeltmeye çalışmamış ve faizle borç para verenin aleyhinde bulunmuşsa da ileri sürdüğü düşünceler ve yaptığı mücadele ile Hıristiyanlıktaki koyu taassubun yumuşatılmasına ve Roma Kilisesine muhalif bir çok yeni mezhebin doğmasına neden olmuş, bu oluş da, faizin kabul edilmesine imkan veren bir ortamın hazırlanmasını mümkün kılmıştır.

Bir yandan Hıristiyan din adamlarının faizin günah olmadığı biçimindeki görüşlerinin giderek yoğunlaşması, diğer yandan yüz yıllardan beri kımıldamadan ve hareket etmeden ve adeta taş kesilmiş gibi duran Ortaçağ ekonomisinin, fikri ve maddi alanda elde edilen ve ekonomik hayatı büyük ölçüde etkileyen olaylar nedeniyle hızla değişmesi ve kapitalist bir nitelik kazanması, on sekizinci yüzyıl Avrupa'sında, önce liberalizm, sonra da bu sisteme tepki olarak kapitalizm sistemlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur

İSLÂMİYETTE FAİZ

610 yılının Ramazan ayında Yüce Allah tarafından Peygamberimiz“ Hazret-i Muhammed (s.a.v.)’e Kur’an’-ı Kerim’in vahy yoluyla indirilmeye başlanmasıyla zuhur eden İslâmîyet’te faiz, çok kesin ve çok sert bir biçimde yasaklanmış, faizle ilgilenenler, sair başka günah ve kusur işleyenler için azap dolu bir gelecekle ikaz edilmiş ve faizcilik, Allah’a ve Resûlü’ne savaş ilan etmek kadar vahim bulunmuştur. (Bakara 275)

İslâmîyet’te faizin niçin bu derece büyük bir günah olduğunu ve faiz yasağının, hiçbir yumuşamaya ve değişikliğe konu olmadan günümüze kadar nasıl devam edebildiğini anlayabilmek için, öncelikle, bu müessestenin Arap toplumunda İslâmîyet’in zuhurundan önce nasıl çalıştığını ve söz konusu toplumun sosyal yapısının nasıl olduğunu kısaca da olsa bir gözden geçirmenin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu düşünüyorum:

İslâmîyet’ten önce Araplar, tam anlamıyla, koyu bir dalâlet ve cehalet içinde bulunuyor ve hiçbir nizama bağlı olmadan, tarifi güç bir ahlâksızlık bataklığı içinde yuvarlanıp duruyorlardı. İçki, kumar, zina ve (faiz)riba gibi içtimai hastalıklar almış yürümüş, kızlar diri diri toprağa gömülüyor, üvey ana veya kız kardeşe evlenmek mubah görülür ve kan davaları ile çapulculuk

olayları olağan sayılır bir hale gelmişti. Kısacası, İslâmiyetten önce Arap toplumu bir yanda kendi elleriyle yaptıkları putlara tapıyor, bir yandan bâtil inançların ve hurafelerin esiri bulunuyor, diğer yandan da türlü rezale ve sefahat içinde yaşıyorlardı.

Bu nedenledir ki, tarih kitapları bu döneme “ Cahiliyet Devri” adını vermekle büyük bir gerçeği yansıtmış olmaktadır. Gerçekten de bu devir, Arapların tam anlamıyla koyu bir cehalet ve anarşi içinde yaşadıkları, can ve mal emniyetinin hemen hemen hiç olmadığı ve yalnızca karanlık ve süfli şeylerin söz konusu olduğu bir devir idi.

Bu devirde riba yani faiz müessesesi ise, Arapların elinde çok etkili bir istismar aracı niteliğinde idi. Zira riba adı verilen ve borçlunun alacaklısına ödemek zorunluluğunda olduğu fazlalık, kısa bir süre içerisinde belli bir borç paranın kat kat çoğalmasına neden olabiliyor ve borcun ödenmesi gittikçe ağırlaşan ve ödenemez hale gelen, gerçek borcun çok üstündeki borç miktarı yalnız borçlunun tüm mallarının elinden çıkmasına değil aynı zamanda borcunu ödeyemeyen borçlunun hapis cezasına maruz kalmasına veya alacaklının kölesi haline gelmesine neden oluyordu.

Cahiliyet devrinde Araplar arasında pek yaygın olan ribalı muameleler genellikle şu biçimde cereyan ediyordu:

Zaruret içinde bulunan bir kişi, altı ay veya bir yıl gibi belli bir süre sonunda ve belli bir fazlalık karşılığında ödemek şartıyla başka bir kişiden borç aldığı zaman alacaklı, vade sonunda gelip borçlusuna, borcun ödenip-ödenmeyeceğini, ödenmeyecek ise sermayeyi (borcun ana parasını) borçlu eğer borcunu ödeyemeyecek olursa, alacaklı kendisine altı ay veya bir yıl gibi belli bir vade daha tanıyor; fakat borç ana parası iki kat oluyor; bu vade sonunda da borcun ödenememesi aynı işlemler yerine getiriliyor; fakat bu defa da borç dört kat artmış oluyordu. Böylelikle borcun her ödenmemesi halinde borç anapara miktarı kat kat çoğalıyor ve zamanla artık ödenemeyecek bir miktara ulaşması sonunda da borçlu yalnız malını ve mülkünü kaybetmekle kalmıyor; hukuki kişiliğini de kaybediyor; ya hapis cezasını, ya da köleliği tercih etmek gibi iki kötü sonuçtan birini tercih etmek durumunda kalıyordu.

Öte yandan, riba adı verilen ve borçlunun alacaklısına, borcun ödenememesi süresine göre kat be kat artan bir fazlalıkla ödenmesi biçimindeki işlemler, daha ziyade fakir müstehlikler (tüketiciler) ile zengin tüccar ve çiftçiler; tohuma ihtiyacı olan fakir çiftçiler ile zengin çiftçiler; veya tüccarlar ve sağlık gibi zaruri ihtiyaçlarını gidermek zorunluluğunda olan fakir kişiler ile zengin ve varlıklı kişiler arasında olmak üzere başlıca üç alanda söz konusu oluyordu. Böylelikle Arap toplumunun önemli bir kesimi sürekli ve ağır bir borç tazyiki altında

bulunuyor, buna karşılık sınırlı bir kesimi ise verdiği borçlar ve bu borçlarla birlikte talep ettikleri ve borcu zamanında ödenemez hale getiren riba yani kat be kat fazlalık sayesinde emeksiz ve rahat bir gelir elde ediyor ve böylelikle lüks ve sefahat içinde yaşıyorlardı.

Kısacası, İslâmiyet'ten önce Arap toplumunda riba, toplumun fakir sınıfına nüfuz etmiş iğrenç bir istismar ve sömürü müessesesi idi.

İşte, Kur'an-ı Kerim, içtimai hayatın son derece bozulduğu, ahlâk bağlarının tamir edilemez bir biçimde çözüldüğü, fazilet nizamlarının ve cemiyet kaidelerinin düzeltilemeyecek bir ölçüde olduğu bir dönemde Hazret-i Muhammed (sav)'e vahy olmuş ve Arap toplumunu kemiren ve bir sınıfın diğer sınıfı istismar etmesine neden olan riba müessesesini müslümanlar için çok kesin ve çok sert bir biçimde yasaklamış ve riba ile ilgisi olanlar en ağır cezalarla tehdit edilmiştir.

KUR'ÂN-I KERİM'DE FAİZ

Kur'an-ı Kerim'de ribayı (faizi) yasaklayan ve onu büyük bir günah ve haram kabul eden başlıca ayetler şöyledir:

Bakara Suresinin 275. Ayeti:

“Faiz yiyenler (kabirlerinden) şeytan çarpmış kimse-lerin cinnet nöbetinden kalktığı gibi kalkarlar. Bu hal onların “ alım-satım tıpkı faiz gibidir” demeleri yüzündendir. Halbuki Allah alım-satımı helâl, faizi haram kılmıştır. Bundan sonra kime Rabbinden bir öğüt gelir de faizden vazgeçerse , geçmişte olan kendisinindir ve artık onun işi Allah'a kalmıştır. Kim tekrar faize dönerse, işte onlar cehennemlidir, orada devamlı kalırlar.”

Bakara Suresinin 276. Ayeti:

“Allah faizi tüketir(faiz karışan malın bereketini giderir), sadakaları ise bereketlendirir. Allah küfürde ve günahta ısrar eden hiç kimseyi sevmez.”

Bakara Suresi'nin 278. Ayeti:

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun. Eğer gerçekten inanıyorsanız mevcut faiz alacaklarınızı terk edin.”

Bakara Suresi'nin 279. Ayeti:

“Şayet(faiz hakkında söylenenleri) yapmazsanız, Allah ve Resulü tarafından(faizcilere karşı) açılan savaştan haberiniz olsun. Eğer tevbe edip vazgeçerseniz, sermayeniz sizindir; ne haksızlık etmiş ne de haksızlığa uğramış olursunuz.”

Al-i İmran Suresi'nin 130. Ayeti:

“Ey iman edenler! Kat kat arttırılmış olarak faiz yemeyin. Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.”

Nisa Suresi'nin 160 ve 161. Ayetleri:

“Yahudilerin zulmü sebebiyle, birde çok kimseyi Allah yolundan çevirmeleri, men edildikleri halde faizi almaları ve haksız (yollar) ile insanların mallarını yemeleri yüzünden kendilerine(daha önce) helâl kılınmış bulunan temiz ve iyi şeyleri onlara haram kıldık; ve içlerinden inkâra sapanlara acı bir azap hazırladık.”

Rum Suresi'nin 39. Ayeti:

“İnsanların mallarında artış olsun diye verdiğiniz herhangi bir faiz, , Allah katında artmaz. Allah'ın rızasını isteyerek verdiğiniz zekâta gelince, işte zekâtı veren o kimseler, evet onlar (sevaplarını ve mallarını) kat kat arttıranlardır.”

Görüldüğü üzere, ribayı ve bunun Türkçe karşılığı olarak kullanılan faiz, Yüce kitabımız Kur-an ı-Kerim de çok kesin ve çok sert bir biçimde yasaklanmıştır.

HADİSLERDE FAİZ

Peygamberimiz Hazret-i Muhammed (sav) Efendimiz, Kur'an-ı Kerim'in yasakladığı ribayı, Veda Hutbesindeki sözleri hariç, yaşadığı sürece gördüğü veya duyduğu olayları örnek göstererek açıklamaya çalışmış ve hangi tür muamelelerin riba olduğunu, hangi tür muamelelerin ise riba olmadığını işaret ederek Müslümanların ribadan uzak durabilmeleri için muamelelerini nasıl yapmaları gerektiğini örneklerle açıklamıştır.

Hazret-i Peygamber (sav.) Efendimiz'in riba ile ilgili hadislerini iki grupta toplayabilmek mümkündür. Zira Peygamber (sav.) Efendimiz'in riba ile ilgili hadislerinin bir kısmında, yalnızca riba yasaklanmakta ve riba ile ilgilenenleri azap dolu bir geleceğin beklediği işaret işaret edilmektedir. Hz. Peygamber (sav) Efendimiz'in riba ile ilgili hadislerinin diğer kısmında ise, hangi tür muamelelerin riba'ya neden olduğu belirtilmekte ve bu tür muameleler yerine, nasıl bir mübadele (neyin neyle değiştirileceğini ve neyin neyle takas edileceği) biçiminin uygulanması lazım geldiği söylenmektedir.

Hz. Peygamber (sav) Efendimiz'in ribayı çok kesin ve çok sert bir biçimde yasakladığı ve faiz ile ilgilenenleri

azap dolu bir geleceğin beklediğini açıklayan hadislerden bazıları şunlardır:

Cabir (r.a.)’dan rivayet edilir ki: Resulullah (s.a.v.) “Riba yiyen (alan), yediren (veren) ve bu akdi yazan ve her iki tarafın şahitlerine lanet etti ve bütün bu kimse-lerin günahta müsavî olduklarını söyledi.” demiştir. (Müslim Musakat: 105- Nesei Talak: 13- Zinet: 23-24- Tergib ve Terhib. 4. 141-c. sağır. 1. 8)

Abdullah İbn Hanzele (r. a) rivayetinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuştur: Bir kimsenin bile- rek yediği bir dirhem faiz, otuz altı defa zina yapmaktan daha şiddetlidir. (Tergib ve Terhib. 4. 146)

Görüldüğü üzere, Peygamber Hazret-i Muhammed (sav) Efendimiz’de, ribayı Kur’an-ı Kerim’deki gibi aynı kesinlikle ve aynı sertlikle yasaklamış ve faizle ilgilenen-leri azap dolu bir gelecekle ikaz etmiştir. Ancak, yine Kur’an-ı Kerim’de olduğu gibi Resulullah (sav) Efendi- miz ‘de ribayı tarif etmemiş ve ribanın ne olduğunu ve- ya ne olmadığını, niçin yasaklandığını ve hangi tür faz- lalıkların bu kavramın kapsamı içine girdiğini, hangi tür fazlalıkların ise girmediğini açıklamamıştır. Peygamber (sav.) Efendimiz yalnızca kendi zamanında ve kendi çevresinde yapılan bazı mübadele(neyin neyle değişti- rileceğini ve neyin neyle takas, trampa yapılacağının biçimlerini örnek göstermiş, bu tür mübadelelerde ri- banın olduğunu söyleyerek bu tür mübadelelerin ya-

pılmamasını istemiş ve ribasız bir mübadelenin nasıl yapılabileceğine işaret etmiştir.

Hz. Peygamber (sav) Efendimiz Hangi tür mübadelelerin ribaya neden olduğunu, hangi tür mübadelelerin ise ribaya neden olmadığını açıklayan hadisi şerifleri ise şunlardır:

1- Ubadet'übnü's-Samit'den rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuştur: "Altına mukabil altın, gümüşe mukabil gümüş, buğdaya mukabil buğday, arpaya mukabil arpa, tuza mukabil tuz ile hurma hurma ile misli misline ve birbirine eşit olarak peşin satılırlar. Ama bunların cinsleri değişecek olursa istediğiniz gibi satın." (Buhari Büyü 78-Müslim, Müsâkat, 15-diy. İs. İl. 372)

2-Ebu Sa'id el-Hudri'den (r. a) rivayet edilir ki: "Zekatın bize karışık hurmalar verilir, biz de onun iki ölçөгünü, bir ölçek hurma ile değıştirirdik. Peygamber (s.a.v.): Böyle alış- veriş olamaz; bir dirhem altın ve gümüş karşılığında iki dirhem de verilemez, yani verilirse, riba olur" dedi.

3-Ebu Bekre'den (r.a.) rivayet edilir ki: Altını altına, gümüşü, gümüşe değışmeyiniz. Ancak bu, aynı miktar ve ayarda olursa caizdir. Altını gümüşle, gümüşü altınla dilediğiniz gibi değışebilirsiniz.

4-Ebu Said'den (r.a.) rivayet edilir ki; Resulullah (sav.): "Altın, altın ile misli-misline, gümüş gümüşle misli-misline değiştirilir."

5-Ebu Said'den (r.a.) rivayetinde; "Resulullah (sav.): Altını altınla misli-misline olmadıkça değiştirmeyiniz. Fazlalık, eksiklik yapmayınız. Gümüşü de gümüşle misli misline olmadıkça değiştirmeyiniz. Sakın alış-verişlerde fazla ve eksiklik yapmayınız. Bu alışverişlerde, gümüşün altına, altının gümüşe değişiminde hiçbir şekildi veresiye yapmayınız. Peşin iş yapınız".

6-Hz. Ömer (r.a.) rivayetle; Resulullah (sav.) Efendimiz: Altının, altınla değişilmesi ribadır, haramdır. Meğer ki, ikisi de al sana, ver bana diye peşin ola. Buğdayın buğdayadeğişilmesi de ribadır. Ancak al sana, ver bana diye peşin ola; hurma, arpa da böyledir.

7-Ebu Said el-Hudri'den (r.a.) rivayet edilir ki: Bilâl-Habeşi, yuvarlak berni denilen bir cins hurma ile Peygamber (sav.)'e geldi. Peygamber (sav.): "Bu hurma neredendir" dedi. Bilâl: Bizim adi hurma vardı; iki ölçek verip, bu iyisinin bir ölçeği ile değiştirdim. Yemeniz için size getirdim. Peygamber (sav) Eyvah, eyvah! Bu ribanın ta kendisidir; ribanın ta kendisidir. Böyle yapma! İyi hurma almak istersen, adisini para ile sat, iyisini de yine para ile al." buyurdu.

8-Ebu Said el-Hudri, Ebu Hüreyre (r.a) rivayet eder ki: Peygamber (s.a.v.) Efendimiz beni Adıy el-Ensari'nin

kardeşini Hayber'e vali göndermişti. Bu zat Hayber'den cenip denilen iyi cins bir hurma getirip Peygamberimize takdim etti. Peygamber (s.a.v.) Efendimiz: Hayber'in bütün hurmaları böyle midir? diye sordu. O Zat:

Hayır, vallahi, ey Allah'ın Resülü, biz bunun bir ölçüğünü iki ölçek ile; İki ölçüğünü de üç ölçek hurma ile alıyoruz, dedi. Bunun üzerine Peygamber (sav.) Efendimiz: Böyle yapma, adi hurmayı para ile sat, sonra bu para ile (istediğin kadar) iyi cins hurma al, buyurdu. (Buhari Büyü. 89-Müslim Müsâkat. 18-dil. is. il. 371)

Görüldüğü üzere, Peygamber (sav) Efendimiz, riba ile ilgili hadislerinin bir kısmında, yalnızca, ribanın haram ve büyük bir günah olduğu ve riba ile ilgilenenleri azap dolu bir geleceğin beklediği açıklanmakta; bir kısmında ise, yalnızca aynı evsafa ve kalitedeki bazı malların peşin olarak, aynı evsaf ve kalitedeki mallarla aynı miktar ve ölçüde mübadele (takas) edilebileceğini, buna karşılık, bir malın araya bir vade girmemek ve hemen teslim edilmek şartıyla bir başka cins malla mübadele (trampa) edilebileceği işaret etmektedir.

Bu duruma göre riba:

Tartılan veya ölçülebilen bir cins malın kendi cinsi karşılığında peşin olarak ve ziyadesiyle mübadele edilmeleri (takas edilmeleri) ile tartılan veya ölçülebilen şeylerin miktarları eşit dahi olsa veresiye mübadele edilmelerinden doğmaktadır.

İslam bilginleri, tartılan veya ölçülebilen bir cins malın, kendi cinsi karşılığında, peşin olarak, fakat ziyadesiyle mübadele (takas) edilmesi halinden doğan faize “Ribe’l-fadl” , tartılan veya ölçülebilen bir cins malın miktarı eşit dahi olsa, aynı cins bir malla, veresiye olarak mübadele (takas) edilmesi halinde doğan faize ise, “Ribe’n-nesie” adını vermektedirler.

(2,3,4,5,6 ve 7 nolu hadisler Para, Faiz ve İslam) adlı eserden alınmıştır.

İSLAM BİLGİNLERİNE GÖRE FAİZ

Riba hakkındaki görüşlerini, Peygamber Hazret-i Muhammed (sav)'in bu konudaki hadislerini esas alarak açıklayan İslâm bilginlerine göre, bir bir mübadelede ribanın tahakkuk edebilmesi için: Miktar (ağırlık veya ölçek) ve cins biçiminde iki illet şart olmakta ve bu iki illet, yani cins ve miktar bulunduğu zaman ziyadelikle yapılan bir mübadele ile ziyadelik olmamakla beraber vadeli olarak yapılan bir mübadelede riba kesinlikle söz konusu olmaktadır. Örneğin: 2 ölçek buğdayı, peşin 2,5 ölçek buğday karşılığında mübadele(değişmek)etmek veya iki ölçek buğday karşılığı iki ay sonra aynı miktar yani iki ölçek buğdayla ödemek üzere mübadele etmek, İslam bilginlerine göre ribadır. Zira örnek olarak verilen bu iki tür mübadele biçiminde de, Peygamber (sav) Efendimizin hadislerinde açıklandığı iki illet söz konusudur ve bu iki illetin varlığı ile de bu mübadelelerde riba (faiz)tahakkuk etmektedir.

Esasen, İslâm bilginlerinin riba konusundaki görüşlerine kaynak teşkil eden Peygamber (sav) Efendimiz'in hadisleri, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek kadar açık olup pek büyük bir gerçeği dile getirmekte ve yapılması gereken mübadele biçimi ile yapılmaması gereken

mübadele biçimine işaret etmektedir. Zira Peygamber (sav)'in söz konusu hadislerinde, riba'nın çok sert ve çok kesin bir biçimde yasaklanmasından amaç, bu mübadelelerde haksız bir fazlalığın doğması ve bu fazlalığın, mübadelede bulunanlardan birinden diğerine karşılıksız bir biçimde geçmesinin önlenmesidir. Bu nedendir ki, Peygamber (sav.) Efendimiz'in riba ile ilgili hadislerinde çok açık bir biçimde anlatılan aynı cins malların peşin olarak fakat farklı miktarlarda veya aynı cins malların aynı miktarlarda dahi olsa vadeli olarak mübadele edilmeleri halinde mübadelede bulunanlardan bir tarafın zarar göreceği, buna karşılık diğer tarafın haksız ve karşılıksız bir fazlalık elde edeceği iddiası, en küçük bir kuşkuya yer vermeyecek kadar doğrudur ve yasaklanması gereken bir gerçeğin ifadesidir.

Çünkü aynı cins malların, farklı miktarlarda peşin olarak veya aynı cins malların, aynı miktarlarda fakat vadeli olarak mübadele edilmeleri halinde, ortak bir ölçü olan paranın ve dolayısıyla malların para ile ifadesi olan fiyat müessesesinin bu tür mübadelelerde mevcut olmaması, mübadeleye-konu olan malların hangi miktarlarının birbirlerine eşit olduklarını tesbit edebilmek ve böylelikle taraflardan birinin mutazarrır olmasını önleyebilmek mümkün değildir.

O halde, taraflardan birinin çok açık ve çok kesin bir biçimde mutazarrır olmasına neden olan bu tür mübadelelerin yasaklanmasını ve taraflardan birine karşılıksız

ve haksız bir fazlalığın yani Riba'nın geçmesini önlemek için bu fazlalığın hoş karşılanmamasını ve haram sayılmasını, İslâmiyet'in ana prensiplerine uygun, çok yerinde bir davranış olarak kabul etmek gerekir.

Esasen günümüz iktisat biliminde de vurgulandığı gibi, aynı mübadele veya trampa adı verilen, bir malın doğrudan doğruya bir başka malla mübadele edilmesinin pek çok sakıncaları vardır. Bu sakıncaların en büyüğü ve en önemlisi ise, mübadele edilecek malların değerlerini takdir edebilme güçlüğüdür. Çünkü aynı mübadelede, mallarını değiştirmek isteyenleri herhangi bir zarara uğramaktan koruyabilecek ortak bir ölçü yoktur.

Oysa aynı cins iki malın, doğrudan doğruya mübadele edilmesi yerine, araya para, fiyat ve kıymet gibi müesseselerin girmesi suretiyle alım-satım biçiminde endirekt olarak mübadele edilmesi halinde, mübadeleyle konu olan malların değerlerini ayrı ayrı tesbit edebilmek, dolayısıyla mübadele edilecek malların miktarlarını bilebilmek mümkün olur. Böylelikle, bu tür mübadelelerde taraflar, ellerindeki malları önce belli bir fiyat karşılığında paraya tahvil edeceklerinden ve sonra da ellerindeki paraları, aynı fiyatlardan diğer mallara tahvil edeceklerinden, tarafların, aynı mübadelede olduğu gibi, mutazzar olmaları söz konusu değildir.

Çünkü endirekt mübadele para, mübadele edilen malların arasına girmek suretiyle mübadele faaliyetini alım ve satım biçiminde ikiye ayırmakta ve mübadelede ortak bir payda görevini ifa etmektedir. Mübadele ölçüsünü belirleyen paranın söz konusu olduğu bir mübadelede ortaya çıkan ve malların mübadele değerlerinin para ile olan ifadesi veya mallar arasındaki bir nisbetin belirtisi olarak tanımlanabilen fiyat müessesesi ise, mallarını satanlar ile alanlara, sattıkları veya aldıkları malların değerlerini kıyaslayabilme imkanını sağlamaktadır.

Görülüyor ki, Peygamber (sav.) Efendimiz'e göre, iki aynı cins malın farklı miktarlarda ve peşin olarak veya iki aynı cins malın aynı miktarlarda fakat vadeli olarak mübadele edilmeleri halinde, bir taraftan diğer tarafa karşılıksız intikal eden bir fazlalık söz konusu olmaktadır. Mübadeleye konu olan malların değerlerini belirleyen ve mübadelede bulunanların birbirlerine fazla veya eksik vermelerini önleyen para ve fiyat gibi çok önemli iki iktisadi müessesenin yokluğundan kaynaklanan ve adına Riba denilen bu fazlalık ise, mübadelede bulunan taraflardan birine karşılıksız ve haksız bir kazanç sağlamasına diğer tarafın da bu fazlalığın verilmesinden dolayı mutazarrır olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle de Peygamber (sav). hiç bir kuşkuya yer veremeyecek bir biçimde, riba adı verilen ve taraflardan birini mutazarrır eden diğer tarafın ise haksız ve karşılıksız bir

kazanç elde etmesine neden olan bu fazlalığın doğduğu mübadele biçimini yasaklamış ve Müslümanların aynî mübadele yerine, nakdi mübadeleyi tercih etmelerini ve ellerindeki aynı cins malları farklı miktarlarda peşin olarak veya aynı miktarlarda vadeli olarak mübadele etmeleri yerine, ellerindeki malları önce paraya tahvil etmelerini, yani satmalarını, sonra da ellerindeki paralarla, almak istedikleri cinsleri satın almalarını istemiştir.

Peygamber Hazret-i Muhammed (sav) Efendimiz'in, taraflardan birinin mutazarrır olmasına, diğer tarafın ise karşılıksız ve haksız bir kazanç elde etmesine neden olan bir fazlalığın yani ribanın doğduğu iki aynı cins malın aynı miktarlarda fakat vadeli olarak mübadele edilmeleri biçimini yasaklaması, buna karşılık mübadelede bulunmak isteyenlerin ellerindeki malları önce satıp sonra paraları ile mal almaları önerisi, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek kadar doğru ve üzerinde herhagi bir görüş ileri sürülmeyecek kadar haklı bir gerçeğin ifadesidir.

Ancak, yapılan bir mübadelede, eğer taraflardan birinin mutazarrır olması, diğer tarafın ise, karşılıksız ve haksız bir fazlalık elde etmesi söz konusu olmasa, bu takdirde böyle bir mübadeleyi meşru sayabilmek acaba mümkün müdür? Yoksa bu nitelikli, yani taraflardan birinin mutazarrır olmadığı, diğer tarafın ise karşılıksız ve haksız bir fazlalık elde etmediği bir mübadele Pey-

gamber (sav.) Efendimiz'in yasakladığı mübadele biçimi ile eş anlamda mıdır?

Çünkü Peygamber Hazret-i Muhammed (sav) Efendimiz'in iki aynı cins malın, farklı miktarlarda peşin olarak veya iki ayrı cins malın, aynı miktarlarda fakat vadeli olarak mübadele edilmelerini yasaklamasından amaç, böyle bir mübadelede, mübadeleye konu olacak malların mübadele miktarlarının tesbit edilmesinde karşılaşılan güçlük ve bu nedenle, mübadelede bulunan taraflardan birinin diğerinden karşılıksız ve haksız bir biçimde bir fazlalık elde etmesi dolayısıyla diğer tarafın da verdiği fazlalık nedeniyle mutazarrır olmasıdır.

Eğer Peygamber (sav.) Efendimiz'in söz konusu mübadele biçimlerini bu amaçla yani mübadelede bulunanların mutazarrır olmaları ve karşılıksız ve haksız bir fazlalık elde etmemeleri için yasakladığı düşünülecek olursa, bu takdirde taraflardan birinin mutazarrır olmadığı veya taraflardan birinin karşılıksız ve haksız bir fazlalık elde etmediği mübadele biçimlerinin meşru olduğunu ve dolayısıyla bu tür mübadelelerde riba adı verilen bir fazlalığın söz konusu olmadığını düşünmek kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu durum ise, iki sonucun ortaya çıkmasına neden olur. Şöyle ki:

Birincisi: Peygamber (sav.) Efendimiz'in verdiği örneklere uyan her mübadele biçimi, yani taraflardan birinin mutazarrır olmasına diğer tarafın ise karşılıksız ve

haksız bir fazlalık elde etmesine neden olan iki aynı cins malın farklı miktarlarda peşin olarak veya iki aynı cins malın aynı miktarlarda fakat vadeli olarak mübadele edilmeleri biçimi ister aynen cereyan etsin; ister aynen cereyan etmesin, fakat aynı sonucu versin, mutlak olarak riba adı verilen bir fazlalığın doğmasına neden olacağından bu tür mübadele her zaman için gayr-i meşru olup bu tür mübadelede bulunanlar kesinlikle riba ile ilgilenmiş olurlar. Bu ifadenin doğruluğundan şüphe etmek mümkün olmadığı gibi, bu tür muamelelerde söz konusu olan fazlalığa, riba dışında bir ad vermek de kesinlikle mümkün değildir.

İkincisi: İki aynı cins malın, farklı miktarlarda peşin veya vadeli olarak mübadele edilmeleri halinde veya mala tahvili mümkün olan bir paranın vadeli olarak fakat daha fazlasıyla geri alınmak üzere borç biçiminde verilmesi halinde taraflardan biri mutazarrır olmuyor, diğer taraf karşısındakinden bu muameleden dolayı karşılıksız ve haksız olarak herhangi bir fazlalık da elde etmiyorsa, o takdirde bu tür mübadeleler, Peygamber (sav.) Efendimiz'in verdiği örneklerin ruhuna ve yasaklanma amacına uymadığı için meşrudur ve bu tür mübadelelerde kesinlikle riba (faiz) söz konusu değildir. Bu konuda, Mecelle'nin " Bir işten maksat ne ise hüküm ona göre verilir" hükmünden yararlanabilmek mümkündür.

üçüncüsü: Görüldüğü üzere, ribayı yani faiz müessesesini iyi tanımak ve özellikle İslâmiyet'te üzerinde büyük bir titizlikle durulan riba ile iktisadî hayatta varlığına büyük ölçüde ihtiyaç duyulan ribayı, bir birinden kesin fakat İslâm hukukuna ve İslâmî inanışa ters düşmeyecek bir biçimde ayırmak ve böylelikle, Kur'an-ı Kerim'in ve Peygamber Hazret-i Muhammed (sav)'in yasakladığı ribayı, efradını cami' ve ağıyârını mani bir biçimde tanımlayarak iktisadî hayatın varlığına ihtiyaç duyduğu ve İslâmiyet'in yasakladığına ne lâfzen ne de ruhen benzemeyen, adı riba veya faiz de olsa her türlü sermaye gelirini meşrulaştırmak artık yirminci yüz yıl şartları nedeniyle kaçınılmaz ve ihmal edilmez bir zorunluluk olmaktadır.

Zira faiz müessesesinin iktisadî hayatta oynadığı rol hiçbir zaman ve hiçbir nedenle ihmal edilemeyecek kadar büyük ve önemlidir. Bir toplumun iktisadî kalkınmasını gerçekleştirebilmesi, her şeyden önce yeterli nitelik ve nicelikte yatırımlar yapılabilmesine ve bu yatırımlarını, en verimli ve en rasyonel bir biçimde değerlendirebilmesine bağlıdır. Bir toplumun yeterli nitelikte ve nicelikte yatırım yapılabilmesi ve bunları en verimli ve en rasyonel bir biçimde değerlendirebilmesi ise o toplumun tasarruf hacmine ve yapılabilen tasarrufların sermaye haline dönüştürülerek tabii ve beşerî kaynakların tam istihdamının sağlanabilmesine bağlıdır.

Özellikle, az gelişmiş veya Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sermaye faktörü çok kıt, buna karşılık diğer faktörler genellikle çok bol olduğu için, tasarruf ve tasarrufların sermaye haline dönüştürülmesi konuları pek büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü az gelişmiş veya gelişme halindeki bir toplumun iktisadî kalkınması ile kalkınmanın kilit noktasını oluşturan sermaye ve yatırım arasında fonksiyonel bir ilişkinin mevcut olduğu ve toplumların iktisadî kalkınmasının, diğer iktisadî faktörlerin yanı sıra, sermaye faktörünün bir fonksiyonu olduğu iktisat biliminde çok iyi bilinen bir gerçektir.

Oysa riba müessesesi bugüne kadar hemen hemen yalnızca dinî veçhesiyle ele alınmış ve bu müessesenin etrafını cami' ve ağyarını manî bir tarifi yapılmadan iktisadî hayatta söz konusu olabilen hemen hemen bütün fazlalıklar istisnasız bir biçimde bu kavrama dahil edilmiş ve dolayısıyla çok kesin ve çok sert bir biçimde yasaklanarak İslâmiyet'i kabul etmiş toplumların iktisadî kalkınmaları geciktirilmiş ve İslâm toplumları çok çeşitli iktisadî, sosyal ve siyasi sorunlarla karşı karşıya bırakılmışlardır.

O halde, hem dini, hem de iktisadî veçhesi olan ve dini veçhesi en az iktisadî veçhesi kadar, iktisadî veçhesi ise en az dini veçhesi kadar önem taşıyan riba yani faiz müessesesini, ne iktisadî veçhesini ihmal ederek yalnızca dini veçhesini ele almak suretiyle değerlendirmek ve ne de dini veçhesini ihmal ederek yalnızca

iktisadî veçhesini ele almak suretiyle değerlendirmek hemen hemen mümkün değildir. Bu nedenle de, artık günümüzde, gerek Kur'an-ı Kerim'de yer alan riba müessesesinin ve gerekse iktisadî hayatta söz konusu olan faiz müessesesinin ayrı ayrı tariflerini yapmak ve özellikle, Kur'an-ı Kerim ile Peyamber (sav.) Efendimiz'in çok kesin bir biçimde yasakladıkları riba (faiz) kavramının kapsamına hangi tür fazlalıkların dahil olduğunu ve hangi fazlalıkların dahil olmadığını tesbit etmek kaçınılmaz bir zorunluluk olmaktadır

RİBA (Faiz) NEDİR?

Faiz: Ödünç verilen para için alınan ve şer' an haram olan kâr. (Nema) Muamelede meşru miktardan tecavüz. Bir şeyin artması, çoğalması. Verilen borç para veya mal karşılığında kâr isteyip zarara ortak olmamak suretiyle hasıl olan haram kazanç

Riba: Tartısı ve ölçüsü belli olan bir malı aynı cinsten daha fazla olan bir mal ile, karşılığı olmaksızın, peşin olarak veya veresiye değiştirmektir.

Faiz diye çevrilen Riba kelimesi terim olarak borç verilen bir parayı belli bir süre sonunda belirli bir fazlalıkla geri almanın veya her hangi bir borç ilişkisiyle doğan ve süresinde ödenmeyen bir alacak için ek vade tanıyıp vade sonunda bu alacağı fazlalıkla tahsil etmenin yahut bu şekilde alınan fazlalığın adıdır.

Riba-i fazl: Tartılan veya ölçülen bir cins eşyanın kendi cinsi karşılığında fazlasıyla takas edilmesi. Meselâ: 10 ölçek buğdayı aynı cins 12 ölçekle değiştirmek gibi.

Başka bir tarifle: Aynı cinsten olan iki malın birbirleriyle değiştirilmesindeki sözleşmede bir taraf için kabul edilen karşılığı olmayan bir fazlalıktır. 10 gr. altını 11 gr

altın karşılığında satmak gibi. Bu bir gram, karşılığı olmayan bir fazlalıktır. İşte bu faizdir.

Not: Bir muamelenin faiz/riba olması konusunda daha pek çok hüküm vardır. İlgililerin fetva makamlarına veya konunun uzmanına sorarak hareket etmeleri tavsiye olunur.

Faiz kesin haramdır. Faizin haram oluşu kitap, sünnet ve icma ile sabittir

Cenab-ı Hakk'ın yapılmasını emrettiği şeylerde sayısız faydalar olduğu gibi men edip yasakladığı şeylerde de yine sayısız zararlar vardır. Ama insanoğlu belki ilk bakışta bunların farkına varamaz, fırsatları kaçıır. Bir takım dinsiz, gafil ve şuursuz insanların, insan kılığındaki canavarların yanlış ve sapık fikirlerine aldanır. Sonra da geri dönüş çok zor olur. En basiti sigara ve faize bulaşanların halleri malûmdur. Dağdaki eşkiya soyduğu insanların parasını nasıl yiyorsa bunlarında ustaca silahsız ve bıçaksız milleti soymakta oldukları açıkça ortada görülmektedir. Çünkü aldığı mala vermiş olduğu faizi sattığı malın üstüne ekleyerek satar. Verdiği faizi de kaç misliyle bizden alır. Bunun adına da " kazanç" denir. Vay halimize vay!

Bir kere faize bulaşırsan Yüce Allah'ın ve Resulünün emrine muhalefet etmiş olacaksın. Sonra da bu faiz dolabını çevirenleri zengin edeceksin, çok ağır bir günaha gireceksin.

Meselâ bizler domuz eti yemekten o kadar korkarız da içki içmek, kumar oynamak, zina etmek gibi her bakımdan fena olan günahları işlemekten çekinmeyiz. Bunun acısını hem dünyada hem de öldükten sonra kabir aleminde ve daha sonra kıyamet gününde pek acı bir şekilde göreceğimize ya aklımız ermiyor veya inancımız zayıf. Başka türlü nasıl izah edilebilir ki;

Yüce Allah bize bu İslam dinini nasip etmiş, helâl ve haram yollarını göstermiş, cennet ve cehennemide bildirmişken böyle haram ve pis yollara sapıp hem kendimizi hem de çoluk çocuğumuzu perişan etmeye bizim hakkımız var mıdır?

Avrupalı bu işi yapıyor ama onun ahiretle, bir alakası yok ki, Avrupalı yapıyorsa müslüman da mı yapacak? Onun yeri zaten cehennem, bizde mi cehennemi istiyoruz ki, onların yaptıklarını yapmaya çalışıyoruz.

Yüce Allah bu faizi yasakladı mı, iş bitmiştir. Bunda bir hikmet vardır. Bu işin hiç yanına bile yaklaşmamak gerekir, bu taraklar da bezi olanlar (buna bulaşmış olanlar) en kısa zamanda bunu terk etmelidirler. Bu işi inkar etmeden günah olduğuna inanarak, nefesine mağlup olarak yapan müslüman için bu çok kötü bir kirdir.

Faizi terk etmeyenlerin; ellerinden gelirse Allah ve Resulü ile harbe hazırlansınlar tehdidi karşısında erimemesi mümkün mü?

FAİZİN YASAKLANMASINDAKİ ŞİDDET

Kur'an'da pek çok günahın yasaklanmasıyla ilgili emirler yer almakta ve bunlarda iman sahipleri şiddetle uyarılmaktadır. Ne var ki, faiz kadar şiddetle yasaklanan başka bir günah yoktur. Bundan dolayıdır ki, Resulullah (sav)'in Necran Yahudileriyle yaptığı anlaşmada açıkca şu ifade yer almıştır: "Eğer siz faizli işlemler yaparsanız, bu anlaşma geçersiz kalacak biz sizinle savaşacağız". Beni Mugire'nin faiz yiyicileri Arabistan çapında çok meşhurdu. Mekke'nin fethinden sonra Hz. Peygamber (sav) onların tüm faiz paralarını iptal etti ve Mekke hakimine, onların faiz almaktan vazgeçmemeleri halinde kendileriyle savaşmasını emretti. Rasûlullah (sav.)'in amcası Hz. Abbas büyük bir tüccardı. Hazreti Peygamber Haccet-ül Veda'da (Veda Haccında) Cahiliyenin tüm faizlerinin silindiğini ve herkesten önce amcası, Hz. Abbas'ın faizini sildiğini ilan etti. Resulullah (sav) şunu da ifade etmiştir: "Faiz alana ve verene, bununla ilgili belgeyi yazanlara ve bu hususta tanıklık edenlere Allah'ın lâneti olsun."

Bütün bu emirlerin amacı, ribanın belli bir çeşidi olan sadece tefeciliğin yasaklanması ve diğer bütün

faiz türlerinin serbest bırakılması değildi. Asıl amaç, sermayeci ahlâk, sermayeci zihniyet, sermayeci kültür ve uygarlık ve sermayeci ekonomiyi tamamen ortadan kaldırıp cimrilik yerine cömertlik, bencillik yerine yardımlaşma ve iş birliği, faiz yerine zekat, banka yerine beyt-ül malın bulunduğu bir düzen kurmaktır. Böylece, kapitalist sistemde kooperatifler, sigorta şirketleri ve emniyet sandıklarının kurulmasına ihtiyaç duyulan şartlarla başa çıkacak bir durumun ortaya çıkması ve nihayet komünizm gibi doğal olmayan bir sistemin benimsenmesine hiç gerek kalmaz.

Bu bizim ahmaklığımız, zaafımız ve talihsizliğimizdir ki, İslam'ın bu ahlâkı, kültürel ve ekonomik düzeni darmadağın oldu, kapitalizm bize galip geldi, zekâtın toplanması ve uygun bir biçimde harcanmasını sağlayacak her hangi bir kuruluş ortada kalmadı. Zenginlerimiz bencil ve nefislerinin uşağı oluverdi. Yoksullarımız için her hangi bir dayanak kalmadı. İslam ahlâkını yitirdik ve sınırlarını birer birer aştık. İçkiye, kumara ve zinaya daldık. Bizde sefahat, israf ve fuhuş gibi ayıplar doğdu. Savurganlığın her türlüünü yaşamımızın bir parçası haline getirdik. Faizli kredi olmaksızın düşün yapmamız, arabalar satın almamız, köşk yaptırmamız, dekorasyon, süs ve lüks ihtiyaçlarımızı karşılamamız imkânsız hale geldi. Ayrıca kooperatifçilik ve yardımlaşma gibi duygularımızı yitirdik. Bununla ilgili örgütlenme işlerini terk ettik ve sonuç olarak ekonomik du-

rumumuz kötüleşti. Her bireyimizin yaşamı tamamıyla kendi mali kaynaklarıyla sınırlandı ve kendi geleceğini güvence altına almak için İslam'ın ilkelerini bir yana bırakıp kapitalizmin kurallarına bağlı kalmaya mecbur oldu. İş gücü bankaya para yatırmak, sigorta şirketlerine kendi hayatını sigorta ettirmek, kooperatiflere üye olmak ve gerektiği zaman kapitalistlerden, tefecilerden faizle borç alarak ihtiyaçlarını karşılamak oldu. Şüphesiz, bunlar bugün bizim için kaçınılmaz olmuştur. Ancak bunun sorumluluğu İslam'a mı aittir? Eğer değilse ve elbette ki, değildir. Ve biz bu hallere, İslam'ın bize öğrettiği ekonomik düzenin unsurlarını tek tek ortadan kaldırdığımız için düşmüş durumdayız. İslam yasalarına aykırı hareket ederek, kendi kendimize ortaya çıkardığımız ekonomik sorunların çözümünü, İslam'ın başka bir yasasını çiğnemede aramamız ve yine İslam'dan bizim bu yasağı çiğnememize izin vermesini istememiz doğru olacak mıdır? Allah aşkına, bizi kim zekâtla ilgili gereken işlemleri yapma ve teşkilat kurmadan alıkoymuştur? İslami yardımlaşma çizgilerinde yürümemizi kim durdurmuştur? İslam'ın miras kanununa göre hareket etmemizi kim engellemiştir? Bizim sade, temiz ve savurganlıktan uzak bir hayat sürmemizi ne engellemektedir? Ayaklarımızı yorganımızın dışına çıkarmamızı ve batı medeniyetinin gösteriş ve savurganlığa dayanan yaşam biçimini benimsememizi kim istemiştir? Kim bizi, kazancın caiz yollarını benimsemeye yerine ka-

pitalist olma hevesiyle haram yeme yollarında yürümemizi gerekli kılmıştır? Kim bizim zenginlerimizin ellerini bağlayıp kendi akrabalarına, komşularına, dostlarına ahabplarına ve milletin dul, yetim, malûlleri ve muhtaçlarına yardım etmekten alıkoydu ve servetlerini Avrupa, Amerika ve Japonya'nın kapitalistlerine ve fabrika sahiplerine vermelerini sağladı? Kim bizim orta halli ve dar gelirli insanlarımızı keder ve sevinçleri sırasında kapasitelerinin dışında harcamalar yapmaya, kendi gelir kaynaklarının çok üstünde masraflar yapmaya ve bu savurganlıklar için faizli borçlar almaya mecbur etmiştir? Kendi irademiz ve gönül rızasıyla yaptığımız bütün bu işler İslam açısından suçtur. Eğer biz bugün bu suçları işlemekten vazgeçer ve İslami ekonomik düzeni benimsersek bizim tüm ekonomik sorunlarımız ortadan kalkabilir ve artık faiz yeme ve yedirmekten de kurtuluruz.

Ancak suçlarımızdan vazgeçmiyorsak, bu suçların sonucu olarak işlediğimiz suç da suç olarak niye kabul etmeyelim? Eğer bir kişi, temiz ve sağlıklı gıdaları bir yana bırakıp kendini pis yemeklerin dışında yenen başka bir yiyeceğin bulunmadığı bir yere götürmüşse, istediği kadar pisliği yesin, karnını istediği gibi doyursun, ama bu pisliğin temiz ve iyi bir yiyecek olduğunu söylemekte neden ısrar etmektedir? (Ebu'l A'la El- Mevdu-di. 119)

FAİZİN HARAM KILINMASI

Büyük düşünür ve müfessir Fahreddin er-Razi'ye (r.a) göre faizin haram kılınması şu hikmetlere dayanmaktadır.

1-Faiz karşılığı bulunmayan, karşılığında bir şey verilmeden alınan maldır. İnsanoğlu ihtiyaçlarını malı sayesinde karşılar. Bu sebeple malın önemi, değeri ve dokunulmazlığı vardır. Karşılığını vermeden kişinin malını almak, mülkiyet hakkının dokunulmazlığına aykırıdır ve haramdır.

“Bir lirası borçluda bir müddet kaldığı için iki lira alan kimse, bu beklemenin ve ödemeyi ertelemenin bedelini almaktadır. Çünkü bu para sahibinin elinde olsaydı belki onunla ticaret yapacak ve para kazanacaktı. Paradan borçlu istifade etti, alacaklıya bu istifadenin bedeli olan faizi ödedi, bu da normal ve âdildir” denilecek olursa şu cevap verilir: “Söz konusu ettiğiniz istifade vehimde ve tasavvurda vardır, gerçekte olup olmayacağı meçhuldür. Şart koşulan faizse (fazlalık) gerçektir, vehim ve tasavvurda var olana karşı gerçekte var olanı değiştirmek âdil değildir. “

2- Dünyanın denge ve düzeni ticaret, zanaat, imar, ziraat ve çeşitli mesleklerin icrasıyla ayakta durur. Faizcilik yoluyla para kazanmak serbest bırakılırsa bir kısım insanlar bu kolay ve güvenli yolu tercih eder, riskli ve meşakkatli işlere girmezler. Bu da fertlere, cemaate ve cemiyete zarar verir.

3- Faizcilik serbest olduğunda paraya ve mala ihtiyacı olanlar bunu ancak faiz vererek elde edebilirler. Allah rızası için ödünç verme, yardımlaşma, ihsan ve infak gibi erdemli davranışlar ortadan kalkar.

4- Genel olarak borçlanan zayıf ve yoksul, borç veren ise güçlü ve zengindir. Güçlü ve zengin, yoksul ve zayıftan, verdiği değil fazlasını alması rahmet ve merhametle bağdaşmaz, ahlâki değildir. (diy. İş. bşk. Kur'an yolu ve Tefsir. 1. 436)

İSLAM VE FAİZ NİZAMI

Hepimizce malumdur ki, sadaka ve infak düsturunun karşısında yer alan sert ve gayet katı bir nizam olan faiz nizamıdır.

Sadaka; koruma, ihsan, müsamaha, temizlik, yardımlaşma dayanışmadan ibarettir, Faiz; cimrilik, hodgamlık, bencillik ve pislikten ibarettir...

Sadaka; Hiç karşılık beklemeden yapılan mali yardımdır. Faiz ise borçlanan kişinin alın terinden veya etinden koparılan haram maldan ibarettir. Faiz ile para alan kişi bu parayı çalıştırıp kazandıysa alınan faiz dök-tüğü alın terinin karşılığıdır. Şayet kazanamayıp, zarar ettiyse yahut da kendi ailesinin, çoluk çocuğunun geçimini temin etmek için borç ettiyse bu takdirde alınan faiz; o zavallının etinden koparılan bir parçadır.

Bu sebeplerden dolayı faiz; sadaka ve infak prensibinin karşısında yer alan haram, katı ve zalim bir nizamdır.

Ayeti kerime o sebeplerden ötürü önce güzel, tatlı ve sevimli olan sadaka prensibini beyan ediyor, sonra da hemen faiz nizamına geçiyor. Ama sunuş şeklinde bir nefret tarzı var. Kullanılan ifade, faiz ameliyesindeki kötülüğü ve çirkinliği, cemiyetteki fena tesirlerinin, in-

san kalbini burkup, yeryüzünde fesat, kullar arasında helak tohumlarını yayan durumunu açıklayıcı bir mahiyettedir.

Cahiliyet adetleri arasında islâmın iptal etmek istediği şeylerden biri de, üzerinde en çok durulan faizdir. En çok faize dikkat sarf edilmiştir. Burada ve diğer ayeti kerimelerde varid olduğu gibi faiz hususunda yer alan lafzi, hem de manevi tehditler hiçbir mevzuda yer almamıştır. Şüphesiz ki bu hususta en son hikmet Allah'ın hikmetidir. Cahiliyet devrinde faizin pek çok fenalığı ve şerri görülmüştü. Ancak faiz nizamının getirdiği zulüm çirkin olduğu kadar da korkunç haller; cahiliyet devrinde, günümüzde olduğu kadar da feci ve müthiş şekliyle bu kadar açık ve belli etmiş değildi. Bu günün modern cemiyetinde olduğu kadar o gün faiz denilen bu kanlı çehrede çiban ve sivilceler belli etmemişti. Bu zalim nizama karşı girişilen hamlelerin hikmeti; bu gün beşeriyetin hayatındaki feci neticeleri tamamen açığa çıktıktan ve aydınlığa kavuştuktan sonra daha iyi anlaşılıyor. İlk cahiliyet devrinde bu kadar anlaşılmuş değildi. Allah'ü Teala'nın hikmeti ilahisini, bu dinin azametini, bu nizamın kemalini, bu yolun inceliğini görmek isteyen herkes bu ayet-i kerimeler ile ilk olarak yeryüzüne gelen kimselerin idrak etmemiş olduğu şeyleri bu gün daha iyi idrak ederler. Bu gün bizim karşımızda ayet-i kerimede varid olan her kelimeyi doğrudan doğruya tasdik eden canlı ve pratik numu-

neler açıkça ortada sırtmaktadır. Faizin yaygınlaştığı, yolunu şaşırılmış zavallı beşeriyetin bu faiz nizamının getirdiği yıkıcı ve öldürücü belalar ile düştüğü feci akıbet ne yazık ki ortadadır. İnsanlığın ahlakı, dini, sağlığı ve iktisadi korkunç manzarasıyla gözler önündedir. Gerçekten de insan Allahü Teala'nın ilan ettiği harbin neticesi ile bir yığın bela ve azabın sıkıntısını, ızdırabını çekmektedir. Fert fert, cemaatler halinde, milletler ve topluluklar halinde bütün bu azapların mübtelasıdırlar. Ne yazık ki insanoğlu hâla aklını başına alıp ibret almamaktadır.

Sadaka mevzuu aynı zamanda İslam'ın iktisadi nizamının bir kısmını da ihtiva etmektedir. Bu ictimai ve iktisadi nizamı Hak Tealâ beşeriyete bir rahmet olarak göndermiştir. İslam cemiyetinin hayat nizamı bu kaideler üzerine oturmaktadır. Bu nizamın karşısında ise ona tamamen zıt, çirkin, kötü ve gayet zararlı bir şey olan faiz üzerine kaim nizam yer almaktadır.

Hadd-i zatında işin aslına tam olarak bakılırsa yeryüzünde iki nizam vardır:

İslam nizamı,

Faiz kapitalist nizam.

Bu iki nizam gerek doğurdıkları neticeler bakımından olsun, gerek mevcut oldukları esaslar bakımından olsun ve gerekse gayeleri, ideali yönünden olsun birbirleriyle asla birleşmezler... İslâmın ve faiz esası üzeri-

ne kaim nizamların hedef ve gayeleri, hayat görüşü tamamen birbirine yüz seksen derece zıttır. Biri diğerini büsbütün reddeder. Her iki nizamın ortaya çıkaracağı cemiyetler birbirinden son derece ayrıdır... Onun için Allahü Teala burada faiz nizamına karşı korkunç hamleler ve dehşetli tehditler ihtiva eden bu ifadeleri kullanıyor.

İslam; iktisadi nizamını ve bütün hayat nizamını, muayyen bir gayeye göre inşa eder. Ve bu gaye ve amaç kainatta mevcut olan hakkın ta kendisini temsil etmektedir. Bu esasları şu şekilde özetleyebiliriz:

Bir kere İslam nizamı bu kainatı bizzat Allahu Tealâ'nın yarattığı esas üzerine kaim kılar. Yeryüzünü de, insanoğlunu da yaratan Allah'tır... Bütün bu mevcudata varlık ihsan eden de O'dur.

Allah'ü Tealâ ki O, yaratıcı olmasından dolayı kâinatın sahibidir-insanoğlunu yeryüzüne halife yapmıştır. İhsan ettiği rızıklar ve nimetler ile onu dünyaya yerleştirmiştir. Ancak bütün bunları ondan almış olduğu bir ahde ve şarta bağlı olarak yapmaktadır. Yoksa şu koca dünyayı insanoğluna boşu boşuna vermiş ve onu başı boş bırakmış değildir. İnsanların hilafeti bir takım şartlara ve hudutlara bağlıdır. İnsan dünyada istediği gibi yaşayıp, dilediği gibi hareket edemez. İnsana hilafet vazifesi; Allahu Tealâ'nın vazetmiş olduğu nizama ve şeriata uygun olması şartıyla verilmiştir. Allahü Tealâ'ya

verilen ahde uygun şekilde cereyan eden işler, akitler, muamele ve ibadetler doğru ve yapılması gerekenlerdir. Allah'ın emrine uymayan hareketler ise batıldır ve geçersizdir. İnsanoğlu bu şartlara uymayan şeyleri zorla ve kuvvet kullanarak tatbik etmeye çalışırsa, Allah'ın ve **Allah'a iman eden mü'minlerin asla kabul etmeyeceği zulmü irtikab** etmiş olur. Yani işlemiş olur. Yeryüzünde hakimiyet bütün kainatta olduğu gibi sadece Allahü Teala'ya mahsustur. Bütün insanlar kuvvet ve yetkilerini O'nun vazettiği şeriatı ve nizamı tatbik etme yetkisinden alırlar. Hiç bir kimsenin bu nizam ve şeriatın haricine çıkabilme yetkisi yoktur. Çünkü dünyada insanoğlu, Allah'a verilen ahde ve şarta uygun olarak hilafet vazifesini deruhte etmektedir. Ve bir vekilden başka bir şey değildir. İnsan, mülkiyetinde bulunan şeylerin ve nimetlerin sahibi değildir.

Bu ahitte yer alan şartlardan birisi de Allah'a inanmış olanlar arasında bir yardımlaşmanın gereğidir. Mü'minlerden bir kısmı diğerlerinin yardımcısıdır. Marksistlerin dediği gibi orta malı şeklinde değil de ferdi mülkiyet esasları dahilinde Allah'ü Teala'nın mü'minlere bahsettiği nimetlerden kendi aralarında istifade etmeleri icap eder. Hangi mü'mine Allah'ü Teala kendi fazl-u kereminden ihsan etmiş ise, onun da kendi din kardeşlerine gücü yettiği kadar yardım etmesi bu ilahi emrin bir gereğidir. Bununla birlikte bütün Müslümanlar çalışma ve kazanma ile mükelleftirler. Gücü

yettiği müddetçe hiçbir mü'min diğer mü'min kardeşine veya cemaatına yük olmamalıdır. Bu hususu daha önce de beyan etmiştik. Zekat mahdut bir şekilde mü'minlerin üzerine farz kılınmıştır. Sadaka ise hiçbir hududa (sınırı) bağlı olmadan herkesin kendi gönlüne terk ediliyor.

Aynı zamanda İslâm; Allah'ın verdiği rızık ve nimetlerden infak ederken, israfa ve lükse kaçmamayı, her zaman itidalli davranıp, normal hareket etmeyi de şart koyuyor. Bu şart Allah'ı Tealâ'nın mü'minlere helâl kıldığı güzel nimetlerden istifade etme hususunda da vardır. Elinde bulunan rızık artanı, fazlası zekat farızası ve sadakaya kalır. Bilhassa mü'min kişi malını artırmak, geliştirmek ve çoğaltmak ile mükelleftir.

Mü'min fert (kendi) malını artırırken başkalarına eziyet vermemelidir. Kazanacağı derken, kullar arasında malların elden ele dolaşıp da bütün malların tek elde toplanmasına vesile olan hareketlerden de kaçınmalıdır.

Çünkü Yüce Allah Haşr suresinin 7. ayetinde: " Ta ki o mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dönüp dolaşan bir şey olmasın" buyurmuştur.

İslam; diğer taraftan kazanç temin ederken başvuru vasıta ve hedefin temiz olmasını, beslenen niyetin ve çalışma tarzının doğru olmasını emreder. Ve müslümanın üzerine vazettiği kayıtlar ile para kazanmak

için fertlerin vicdanını ve ahlâkını rencide edici ve cemiyet hayatını ve varlığını zedeleyici yollara başvurmayı kat'iyetle yasaklar.

Ve İslâm bütün bunları kâinatta mevcut vakıalar (olaylar) halinde tenessül eden bir gaye ve amaç esası üzerine ikame eder. Bu amaç; yeryüzünün halifesi olan insanoğlunun hareketlerine tesir eden, hakim olan ah-din üzerine kaimdir, mevcuttur.

Bunun içindir ki faiz nizamı; Mutlak iman esası ile çarpışır durumdadır.

İmani esaslar üzerine kaim olmayan bir nizamdır. O nizamda Yüce Allah'a yer yoktur.

Bu nizamda Yüce Allah'ı seven ve onun yolunda yürüyenlere yer yoktur.

Allah'ü Tealâ'nın yeryüzüne ikame ettiği ahlâki hedef ve gayelere yer yoktur.

Faiz nizamı; " Allah'ın iradesi ile beşerin hayatı arasında hiçbir alâka yoktur" esası üzerine kaimdir. O nizamda insan her şeyden önce yeryüzünün efendisidir. Allah tarafından gelen hiçbir ahit ile mukayyet (bağlı, sınırlı) kılınamaz. Hiç bir zaman Allah'ın emirlerine uymak mecburiyetinde değildir. Ve bu hususta zorlanamaz.

İnsanlar; mal kazanmak ve kâr temin etmek için son derece hürdür. Kazanmış olduğu mallarını harcamakta

ve eğlenmekte serbesttir. Bu konuda Allah'tan gelen hiçbir şarta bağlanmak mecburiyetinde olmadığı gibi başkalarının faydasını da düşünmekle mükellef değildir.

Bunun için de kendi kasasına istediği kadar para ilave ettikten sonra milyonlarca insanın bundan sıkıntı çekmesi hiçbir mana ifade etmez, vız gelir ona... Bazen insanlar tarafından vazedilmiş olan kanunlar onun bu kazancına bir had koyarak hürriyetini kısıtlayabilir. Faiz ve kâr haddi koyarak, ya da başvuracağı hile, gasp, talan ve oyunlarını engelleyerek bir nevi hürriyetini tehdit edebilir. Ancak bu müdahale insanların kendi elleriyle koydukları ve sırf beşeri isteklerinin eseri olan engeller olup, bir değer ifade etmezler. Çünkü ilahi hükme dayalı sabit bir esasa bağlı bulunmamaktadırlar!..

Faiz nizamı; çok bozuk, hatalı bir düşünceye dayanmaktadır: Bu nizamda; insan varlığının en önemli gayesi; mal kazanmaktır. Ne şekilde olursa olsun yalnız mal (para) sahibi olmaktır. Ve istediği şekilde bu malı harcamaktadır. Böyle bozuk bir fikre dayandığından ötürü de insanlar mal kazanıp onu dilediği gibi harcamak için insafsızca para almaya çalışmaktadırlar. Ve bu uğurda önüne çıkan bütün prensipleri ve başkalarının menfaatlarını yıkmak için olanca gücüyle çalışmaktadırlar.

Hem faiz nizamı; doğrudan doğruya beşeriyetin helâkini hedef almaktadır. İnsanlığı bir uçuruma götür-

düğü gibi, gerek fertlerde, gerek cemiyetlerde, gerekse devletlerin ve milletlerin hayatında olsun bir avuç faizcinin keyfi için beşer hayatını zehir etmektedir. Ahlaki, ruhi ve sinir krizleriyle insanoğlunu uçurumlara yuvarlamaktadır. Hem para piyasasını bozmakta, hem de milletlerin iktisadi hayatını krizlerden krizlere itmektedir. Nihayet modern çağda olduğu gibi faiz nizamı sayesinde hakiki sultalar ve ameli nüfuz, mahlukatın en aşağısı ve en şerlileri olan bir zümre elinde toplanmaktadır. Bu aşağılık herifler, ne insanlık, ne de haysiyet tanımaktadırlar. Fert fert insanların veya hükümet ve milletlerin-memleket dahilinde ve yurt dışında-giriştikleri borçlanmalar yüzünden tüm insanlığın alın teri akıtarak elde ettiği kazançlar bu bir avuç azınlığın eline geçmektedir. Hiç bir zahmete ve sıkıntıya duçar olmadan, katlanmadan, alınları terlemeden aldıkları faizler ve kârlar ile insanlığın kanını ve etini bir kene gibi emmektedirler...

Faiz yiyen kapitalistler sadece zavallı kimselerin alın teri olan mallarını ellerinden almakta kalmazlar, memleket içinde bütün nüfuz onların ve yandaşlarının, çakallarının, itlerinin Allah'tan korkmayan adi ve şerefsizlerinin ellerinde bulunur... Bunlar hiçbir ahlâki veya dini esas, emir, haya, edeb, kaide ve kural tanımazlar. Çünkü Allah'tan korkmazlar. İdeal prensipleri, dini ve ahlaki mevzuları uydurma hikayeler (!) olarak kabul ederler. Ve onlarla alay ederler. Elleri bulunan her türlü nü-

fuzu; zavallı kimseleri daha çok sömürmek daha fazla faiz almak imkanını sağlayan nizam ve idareleri yerleştirmek yahut da yeniden ortaya çıkarmak için kullanırlar. Bu çirkin hedeflerin, bu alçak emellerin, bu şerefsiz hareketlerinin ve tutumlarının önünde hiçbir engel duramaz. Bunun için en basit yol; beşeriyetin ahlaki değerlerini yıkıp, şehvi ve beşeri arzuların teşkil ettiği kokmuş eğlence bataklıklarına yuvarlamaktır. Nitekim bu bataklığa düşenler ellerinde bulunan son kuruşa kadar her şeylerini sarf etmektedirler. Bütün değerleri ve paraları önlerine dikilen bu şebekelere, bu tuzaklara düşmektedir. Bunun yanı sıra kapitalistler, dünya iktisat piyasasını kendi mahdut emellerine ve menfaatlarına uygun şekilde yürütmek için olanca tahakküm, zorbalık yollarına başvurmaktan geri durmamaktadır. Bunun neticesi iktisat piyasası krizlerden krizlere sürüklenmekte, bütün insanlığa umumi faydalar sağlayan iktisadi ve sınai üretimler hedefini yitirerek faizci kapitalist zümrenin menfaatine hizmet etmektedir. Ve bütün dünyanın servet ve gelir kaynakları da bu sömürgeci kapitalist zümrelerin ellerinde bulunmaktadır.

“FAİZ”

DENİLEN BELA

Nihayet bu asırda faiz nizamı en büyük felaketi beşeriyetin başına belâ etmiştir. Ve cahiliyet devrinde bile böyle bir felâkete sahne olmuş değildir. Geçen asırda borsalar veya ferdi zenginler halinde ortaya çıkmış olan bu faizciler, günümüzde modern banka ağaları, kapitalistler olarak kendilerini göstermektedirler.

Bütün dünyada ellerinde bulunan reklam ve propaganda vasıtalarıyla ve idareleri altındaki iç ve dış baskı aletleriyle, sinema, tiyatro, radyo ve televizyon, gazete ve kitap, üniversite ve satılmış proflar yoluyla faiz nizamının üstünlüğünü ve ileriliğini her tarafa kabul ettirdiler. Kanını emdiği, etini yediği zavallı fakir tabaka arasında faize dayalı nizamı benimseyen ve ilericilik telakki, kabul eden aldatılmış bir tabakanın yetişmesini temin ettiler. Bu zehirli fikirlerin enjekte edilmiş olduğu ve yabancı fikirlerin kölesi durumunda bulunan kimse-ler, iktisadi gelişmenin ve ekonomik kalkınmanın en sağlam ve doğru yolu olarak faiz nizamını benimsemiş-ler ve bunu gayet tabi bir hal olarak kabul ediyorlar. Batı dünyasında akılları büyüleyen ilerlemenin ancak faize dayalı bu bozuk nizam sayesinde mümkün olduğunu

savunuyorlar. Bu aldatılmış zavallılara göre faiz esasına dayalı kapitalist nizamı yok etmek isteyenler, realist, gerçekçi olmayan hayalperestlerdir! Ve bunu yaparken de onlar gerçek ile hiç alakası olmayan bir yığın hayal mahsulü dini ve ahlaki nazariyyelere dayanmaktadırlar! İşte bunlar bir sürü gafil hayalperest güruhudur! Şayet onların istediği yapılacak olursa memleketin iktisadi hayatı uçuruma sürüklenecektir! Hadd-i zatında kapitalist düzenin kurbanı olan insan yığını tarafından; çok zaman onu kaldırmak isteyen inanmış kimseler alay mevzuu edilmektedirler. Hem onlar, hem de dünya iktisadiyatı bu bir avuç kapitalist grubun kurbanı olmuşlardır. Dünya piyasasında kapitalist ağaların arzu etmeyeceği bir halin zuhuru onların bütün sınırlarının gerilmesine ve sabahlara kadar düşündürmeye yeter. Bütün beşeriyetin faydasına herhangi bir iktisadi faaliyet, insanları bu aç kurtların elinden kurtaracak hareket, dünya piyasasında bu bir avuç kapitalistin büyük buhranlar koparmasına veya dünya çapında yükselme ve alçalmaların teminine kafidir...

Hadd-i zatında faiz nizamı hakiki iktisat bakımından da zararlı ve anormal bir nizamdır. Faizin getirdiği zarar o dereceyi bulmuştur ki, bu vakıa karşısında bizzat garplı iktisat profesörleri bile aynı nizamın idaresi altında yetişmiş olmalarına rağmen dikkatleri bu noktaya çekmekten geri kalamamışlardır. Bütün ahlaki, kültürel fikri zihniyetlerini zehirleyen bu basit nizamın içinden

yetişen bu alimler bile faiz nizamının fenalığını kabul ediyorlar. Faize dayalı ekonomiyi iktisadi açıdan zararlı bulan iktisat alimlerinin başında Alman Raih bankasının eski genel müdürü ve iktisatçı Prof. Dr. Şaht gelmektedir. Dr. Şaht 1953 yılında Şam'da verdiği konferanslarından birinde şöyle demişti: " Riyazi bir ameliye olarak şu bir gerçektir ki; yeryüzünde bütün paralar miktarı pek az olan faizci bankerlerin elinde toplanmaktadır: Borç veren banker, her hal-ü karda kazanç sahibidir. Ama borç alan kimse hem kazanabilir, hem de kaybedebilir. Bunun içindir ki, riyazi bir vakıa olarak para, neticede daima bankerlerin kasasına dönecektir. Ve bu nazariye asrımızda bir hakikat olarak gerçekleşmiştir. Yer yüzündeki paranın en büyük yekunu birkaç bini aşmayan kapitalistlerin elinde bulunmaktadır. Geriye kalan mal ve mülk sahipleri, fabrikatörler ve bankalardan borç para alan iş sahipleri ve işçiler bu kapitalistlerin menfaati için çalışan ücretli işçiler durumundadırlar. Onların alın terini sömürenlerin sayısı ise birkaç binden pek fazla değildir.

Faizdeki fenalıkların hepsi bu kadarla da bitmemektedir. İktisadi hayatın faiz nizamı üzerine kaim olmasının neticesinde, mal sahipleriyle, çalışan işçiler arasındaki münasebetler bir kumar masasına oturan ve birbirini aldatmak için çalışan kimselerin durumundan farksızdır. Çünkü kapital sahibi olan kimse, daha çok kazanmak için çalışmaktadır. Bu yüzden en çok para geti-

ren yatırımlara girişmektedir. Bunun için çok zaman ticari ve sınıai hayatta krizlerin baş göstermesini ve kendi kazancının daha fazla artmasını temin etmek için piyasadan paraları çekmektedir. Nihayet fiyatlar yükselmekte, ticari ve sınıai hayatta çalışan kimseler kar getirmediğinden dolayı ellerindeki parayı iş sahalarına yatırmamaktalar. Çünkü üretici ve işleyici durumunda olanlar istihsal ettikleri malı eskisinden birkaç misli fazla fiyata mal edebilmekte ve imalatı kısmaktadırlar... İşte tam bu sırada milyonlarca insan gücünün çalıştığı imalat sahasındaki hafifleden doğan mal sıkıntısı baş göstermekte, piyasada darlık başlamaktadır. Fabrikalar imalat sahasını kısıtlamış olduklarından işsizlik baş göstermekte ve alış-veriş azalmaktadır. Durum bu safhaya gelince ve sermayedarlar, isteklerin azaldığını ve durakladığını görünce bu sefer başlıyorlar paranın değerini düşürmeye. Sınıai ve ticari hayatta yeniden bir canlılık başlıyor. İşçiler ve küçük sermaye sahipleri sermayedarların çevresinde koşuşuyorlar. Bundan sonra hayat yavaş yavaş normale dönüyor. İş ve çalışma sahaları faaliyete başlıyor ve piyasa açılıyor. Bir dolaptır dönüyor... İktisadi buhranlar, krizler ve devalüasyonlar dünya piyasalarını alt-üst ettiği gibi, zavallı insanlar bu bir avuç Allah korkusu olmayan, kapitalistin, vicdansız ve merhametsizlerin elinde çocukların ellerindeki top gibi oynatılıp duruyor.

Tüketici durumunda olan her vatandaş muayyen bir nisbette endirekt yollarla faizci kapitalistlere vergi öder. Çünkü küçük esnaf ve tüccar, faiz karşılığında aldığı paranın biriken faizini gayet tabidir ki tüketici durumunda olan vatandaşın cebinden alacaktır. Bunun için en basit yol, satılan eşyanın değerini (fiyatını) artırmaktır. Tüketim mallarının fiyatı artınca nihayet kapitalistin cebini dolduracak paraların yükü bütün dünyada gariban vatandaşın omzuna binmektedir. Devletin çeşitli imar faaliyetlerini yürütmek ve kalkınma projelerini tatbik etmek için giriştiği istikrazlar ve borçlanmaların faizi de yine vatandaşın omuzuna binmektedir. Çünkü dışarıdan faizle para almak ve içerden istikraz etmek (borçlanmak) mecburiyetinde kalan devlet bu borçların faizini ödemek için vatandaşın boynuna ağır vergiler yükleyecektir. Neticede vatandaş kapitalistlerin cebine girecek olan muayyen miktarda vergileri ödemek mecburiyetindedir. Çok zaman durum bu noktada kalmaz. Bu borçlanmalar sonunda çok kere sömürge imparatorlukları kurulur... Yahut da sömürgeler yüzünden harpler başlar.

Biz burada mü'min olarak yaşamak isteyenleri islâmın neden faizi yasakladığını ve faiz nizamına düşman olduğunu açıklamak için bazı önemli hakikatleri beyan ederek ikaz etmeye çalışıyoruz.

1-Bir kere şu hakikati iyice kavramalı ve nefislerimizde hakim kılmalıyız: Hiçbir zaman İslam nizamı ile faiz

nizamı bir yerde birleşemez. Bunun dışında ister din adamlarından olsun, ister başkalarından olsun kim fetva araştırmaya ve söz etmeye kalkışırsa yalancıdır, dolandırıcıdır, sahtekardır. İslam nizamı esastan faiz nizamı ile çarpışır. Faizin neticesi ortaya çıkacak ahlaki, ameli ve içtimai durumlar ile kökten harb halindedir.

2-Faize dayalı kapitalist nizam sadece hayat görüşü, ahlaki ve itikadi bakımdan değil, iktisadi ve ameli yönden de beşeriyetin başına en büyük belâdır. Beşer hayatını felce uğratan en korkunç, gaddar ve tehlikeli bir nizamdır. İnsanların saadetini yok etmekten başka hiçbir faydası yoktur. İnsanlığın tekamülünü kökten yıkmaktadır. Dıştan ne kadar parlak ve süslü görünürse görünsün, iktisadi hayatı ne kadar geliştirdiğini iddia ederse etsin kapitalizmin faiz belâsı bundan başka bir şey değildir.

3-İslam nizamında, ahlâkı prensiplerle ameli düsturlar birbiri içindedir ve birbiri ile alâkalıdır. Ve insan yaptığı bütün hareketlerinde Yüce Allah'a verdiği ahdi (söz) ve hilafet şartını gözetmekle mükelleftir. Günlük yaşayışında her an Allah tarafından mürakabe edildiğini, imtihan anında bulunduğunu ve ahirette huzuru Rabbil aleminde muhasebe edileceğini her gün, her saat, her dakika, her saniye, her salise göz önünde bulunduracaktır. Şunu da çok iyi bilmemiz gerekir ve hatta alınımızın ortasına da mutlaka yazmalıyız.

İslamın nazarında, ameli nizam ayrı, ahlâki nizam ayrı olarak telakki edilmez. İkisi birden insanın ameli hayatını meydana getirir. Her ikisi de ibadettir ve insan gereği gibi yerine getirdiği zaman mükafatını görür. Onları kötüye kullanırsa günah kazanmış olur ve cezasını çeker. İslam; iktisadi, ahlâki hususlar nazarı itibara alınmadan var olamayacağı gibi fayda da getirmez. İnsanların ameli hayatının ahlaki düsturlar olmadan da başarıya ulaşabileceği veya ahlâkın boş bir şey olduğu asla kabule şayan değildir.

İbn-i Mes'ud (r.a.)'ın rivayetinde; Resulullah (sav): "İman çıplaktır. Elbisesi takva, süsü haya, sermayesi fıkıh, meyvesi ameldir." buyurmuştur. (r. 193. 7)

Hz. Ali'nin (r.a.) rivayetinde; Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: "İman ile amel bir karında şeriklerdir (beraberlerdir) Allah (z.c.hz.)leri biri olmayınca diğerini kabul etmez." (r. 193. 9)

4-Faizle muamele ferdin ahlâkını, vicdanını ve müslüman kardeşine karşı duygularını ifsat etmektedir. Umumi manası ile de fertler arasında çekişme, egoistlik, hodgamlık, (kendi keyfini düşünen) ve bencillik emarelerini soktuğu, fertleri birbirine karşı düşman durumuna düşürdüğü için toplum içerisindeki içtimai yardımlaşma esasını yıkıyor ve cemiyet hayatını berbat ediyor. Bilhassa günümüzde bu hisler en aşağılık duruma kadar götürülmüş ve para kazanmak için en kötü

istismar yolları bile normalleştirilmiştir. Para kazanmak için yazık ki en iyi ve en kolay çare olarak faiz telakki edilmektedir. Ancak bu şekilde faizle para alan kimse sermayesi nispetinde bir kâr sağlamakta ve elde ettiği kârın bir kısmını da borca, faiz aldığı kimseye vermektedir. Bunun içindir ki ahlâk bozucu filmlerin, haya yoksunu gazetelerin, oyun yerlerinin, dans pistlerinin ve beyaz kadın ticareti yapılan yerlerin, bunlardan başka insanoğlunun ahlâkını yıkmak isteyen her türlü hareketin gerisindeki esas amaç, arzu, rahat kazanç temini için başvuru olan faiz nizamıdır. Elbette faiz ile borç alınan paralarla cemiyete faydalı işler yapılacak değildir, zaten böyle bir şeyde düşünülemez ve düşünmekte bir nevi ahmaklık olur. Hüseyin İbni Ali'nin (r.a.) rivayet ettiği bir hadisi şerifte; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Şöyle buyurmuştur: "Haramdan malı olup da tasadduk edenin sadakası kabul edilmez. Bu ancak şuna, bir kadının zinadan kazandığını hastalara vermesine benzer." (r. 392. 2)

Fazla kazanç getirecek her şey mübahtır. Bu yolda, isterse para, en aşağılık duyguların, en çirkin arzuların istismarı neticesinde elde edilmiş olsun... İşte bugün yeryüzünde karşı karşıya bulunduğumuz manzara ortada. Bunun biricik sebebi faizciliktir. Bunu herkes de görüyor, alan memnun veren zaten memnun, herkes bir yol tutturmuş gidiyor. Bu işler nerede olup bitiyor; dünyanın gözünde en mükemmel müslüman olarak bi-

linen, tanınan ve yüzde doksan dokuzu müslüman olan güzel yurdumuz Türkiye’de.

5- İslâm tam, mütekamil, eksiksiz ve mükemmel bir nizamdır. Faizi yasaklarken, iktisadi hayatta hiç de faizle muameleyi icap ettirmeyen daha başka esaslı kaideler vaz eder(tavsiye eder). Kurduğu içtimai hayat düzeni faize muhtaç etmeyecek vasıftadır. Hiç bir zaman için iktisadi, içtimai ve insani gelişimi de engelleyici tarzda değildir.

6-İslam nizamına uygun biçimde bir hayat düzeni kurulduğu takdirde, faize dayalı müesseseler kaldırılırken modern ekonomik gelişimi temin edici müessese ve kurumlar da yok edilecek değildir. Sadece o müesseseler faizin getirdiği fenalıklardan, levsiyattan (kirlî ve piş işler) temizlenir. Sonra İslâmî kaidelere uygun nizamnameler dahilinde faaliyetine devam etmesi sağlanır. Bu müesseselerin başında bankalar, şirketler, kooperatifler ve benzeri modern müesseseler gelir.

7-En önemlisi de budur. Müslüman olarak yaşamak isteyen herkes katiyetle inanmalıdır ki; Allahü Tealâ ve Tekaddes hazretleri her hangi bir şeyi haram kılırsa, beşer hayatının varlığının ve gelişmesinin o şey üzerine kaim olması itikaden imkânsızdır. Aynı zamanda habis ve fena olan bir şeyin hayatın mevcudiyeti ve terakkisi için zaruri olması ve o olmadan hayatın imkansız olması dinen kabili imkan değildir. Bu kâinatın haliki Allahü

Tealâ'dır. İnsanı yeryüzüne halife olarak gönderen de O'dur. İnsanoğlunun gelişip, terakki etmesini ilerleyip, yükselmesini emreden O'ndan başkası değildir. Ve bu hususlarda doğru yolu insanlara gösteren de yine Hazret-i Allah'tır (c.c.). Şu halde Allah'ın haram kıldığı bir şeyin hayat için zaruri olduğunu kabul etmek iman yönünden mümkün değildir. Hatta hayatın gelişmesi için şart olan bir şeyin fena ve habis (pis) olması da aynı derecede imkansızdır... Şu halde bu nevi düşünce, habis bir fikrin nesiller boyu yayılmasından ve çirkin bir propagandanın zehirli tohumlarından başka bir şey değildir. Yıllardır bir zehirli propaganda ile şu fikir yayılmaya çalışılmaktadır: " Dünyanın ilerleyip gelişebilmesi için tek şart faizdir. Faizsiz ilerleme olamaz. Terakki (yükselmek) için en iyi nizam faize dayalı nizamdır. Hem iktisaden kalkınmak için ekonomik hayatı faize dayalı banka nizamı üzerine ikame etmek gerekir. Bunun dışında bir kalkınma şekli düşünülemez, imkansızdır!. "Bu propagandaların tesirinden kurtulup da, fikren istiklale ulaşmış pek az kimse vardır. Bu fikri acizlikten ve zayıflıktan ötürü o rezil propagandanın tesir sahası gelişmiştir. Ayrıca faizci kapital ağalarının yerleştiği fikirlerin yaptıkları propagandaların, dünya devletlerinin her kademesine sızmış olmalarının ve dünya çapındaki ferdi ve umumi yayın ve ilan vasıtalarını ellerinde bulundurmalarının da bu sahanın genişlemesinde önemli tesirleri vardır.

8- “Bugün veya yarın dünya iktisadiyatının faiz nizamından başka temeller üzerine kaim olması ihtimali muhaldir, imkansızdır. Böyle bir şey hurafeden öteye gitmez. Hem böyle bir şey doğrudan doğruya yalandır. Çünkü çıkarıcı grubun elinde bulundurduğu reklam ve propaganda vasıtaları oldukça kuvvetlidir. Yığınlarca insanın menfaati mevzuu bahistir (!)” gibi laflar edenler de yok değildir. Fakat sağlam niyetli kimseler çıkar ve insanlık da azimle çalışırsa veya müslüman ümmeti azimle harekete geçerse dünya kapitalistlerinin elinden kendi istikbalini ve hürriyetini almaya çalışırsa cemiyeti ve kendi hayatı için saadet ve temizlikle dolu hayırlı yaşamalar arzu ederse, faiz nizamından başka iktisadi hayatın üzerine kaim olduğu bir nizamı yerleştirmek mümkündür. Hem de Allah’ın murat ettiği nizamı. Nitekim bu Yüce Allah’ın (c.c.) nizamı daha önce tatbik edilmişti. Ve kendisiyle birlikte tekamül eden bir hayat numunesi vermişti. Yine de iddia ediyoruz. Aynı nizamın gölgesi altında faizsiz bir nizamın kurulması mümkündür. Hayatın tekamülü de ancak o şekilde temin edilir. Ne olur insanoğlu aklını başına toplasa da doğru yolu seçse ve hidayete erse !

Faizin iktisadi hayatın esası olmayacağı artık açığa çıkmış bir hakikattir. Daha önce yolunu yitirip dalalete düşmüş, sonra da İslam nizamı ile kurtuluşa ermiş olan insanoğlu yine de aynı varlıktır. Bu gün yolunu sapıtmış olanlar da aynı ecdadın torunlarıdır. Ve ne yazık ki, bu-

günün insanı kendisini selamete ulaştıracak rahmet, selamet nizamına uymak istememektedir. Her şey ortada toplumun gidişine, akıntısı da hep o tarafa doğru gidiyor. Yüce Rabbim akıbetimizi hayra getirsin.

FAİZCİLERİN HALİ

Yüce Allah Bakara suresinin 275 inci ayetinde şöyle buyurmuştur: “Faiz yiyen kimseler (kabirlerinden) tıpkı şeytan çarpmış kimseler gibi çarpılmış olarak kalkarlar. Onların bu hali “alış-veriş de faiz gibidir” demelerindedir. Oysa ki Allah alış-verişi helal, faizi haram kılmıştır. Kime rabbinden bir öğüt gelirse, (faizden) vazgeçerse, geçmişte olanları kendine ve hakkındaki hüküm Allah’a aittir. Kim de tekrar dönerse, onlar ateş ehlidirler orada ebedi kalacaklardır.”

Yine Bakara suresinin 276 ıncı ayetinde: “Allah faizi eksiltir, mahveder, sadakaları da artırır. Allah hiç bir günahkar kafiri sevmez.”

Ne korkunç bir hamle. Ne müthiş bir tasvir...

“Şeytan çarpan kimseler nasıl kalkarsa öyle kalkarlar.”

Bu canlı ve yerinde durmayıp hareket eden resmin canlandığı manzara insan hissiyatına yaptığı manevi

tesir bakımından eşi bulunmaz bir tehdit ifadesini taşımaktadır... Şeytan çarpmasıyla saraya tutulmuş insan şekli... İnsanlar arasında pek çok rastlanır bu tip kimselelere. Ayet-i kerime insan hissini uyandırmak ve gereken ilhamları ima etmek için saraya tutulmuş insan manzarasını gözler önüne seriyor. Sırf kapitalistlerin hissiyatını harekete sevk etmek ve onları iktisadi hayatlarında alışagelmış oldukları adetlerinden uzaklaştırmak için tır tır titretiyor ve faizden elde ettikleri kâr hırsından uzaklaştırmak için bu tehdit tonunu ihtiva ediyor. Bu tehditkar ifade, yerine göre terbiye yönünden gayet müessir olduğu gibi başka bir hakikat da ifade edilmektedir... Bir çok tefsirde burada, **“Şeytan çarpan kimseler nasıl kalkarsa öyle kalkar.”** ifadesinden murat, kıyamet gününde kabirden kalkıp, dirilmektir diye geçiyor. Bu **“Şeytan çarpılmışlık”** hali bu dünyada ve beşer hayatında bizzat vuku bulan bir surettir. Hem bu dünyada olduğunu daha sonraki ayet-i kerimede yer alan, **“ Allah ve Rasulüne karşı bir harbdir”** (279) ayet-i kerimesi de ifade etmektedir. Biz Allah’a karşı girilen bu harbi bizzat müşahede ediyoruz. Bu savaşın, faiz nizamının ağına düşmüş, hummaya tutulmuş ve çarpılmış ve yolunu sapıtmış zavallı insanlığın başına musallat olduğunu da hepimiz açıkça görüyoruz. Bu hakikatın izahına dalmadan evvel, Kur’an-ı Kerim’in ilk karşılaştığı Arap yarımadasında yaşayan cahiliyet ehlinin alışmış olduğu o devir faiz tarihinden numuneler vermemiz,

sonra günümüzdeki faiz belasına dönmemiz daha uygun olacaktır.

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz beni Adıy el-Ensari'nin kardeşini Hayber'e vali olarak göndermişti. Bu kişi Hayber'den cenib denilen iyi cins kaliteli bir hurma getirip Peygamberiniz (s.a.v.)'e takdim etmişti. Peygamberimiz (s.a.v.):

-Hayber'in bütün hurmaları böyle midir? diye sordu.

O kişi:

Hayır, vallahi, ey Allah'n Resülü, biz bunun bir ölçeğini iki ölçek ile, iki ölçeğini de üç ölçek hurma ile alıyoruz, dedi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) Efendimiz:

-Böyle yapma, adi hurmayı para ile sat, sonra bu para ile (istediğin kadar) iyi cins hurma al, buyurdu. (Buhari Büyü, 89-Müslim, Müsakat, 18- diy. is. il. 371)

Peygamber (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadisi şeriflerinde ise: **"Altın altın ile, gümüş gümüş ile, buğday buğday ile, arpa arpa ile, hurma hurma ile ve tuz tuz ile misli misline ve birbirine eşit olarak peşin satılırlar. Ama bunların cinsleri değişecek olursa istediğiniz gibi satın."** (Buhari Buyü, 78; Müslim, Müsakat, 15 diy. is. il. 372)

FAİZİN HARAM OLMASININ HİKMETLERİ

Faiz haramdır ve de büyük günahlardandır.

Şüphe yok ki, Cenab-ı Hakk'ın haram kıldığı her şeyde bizim için bir takım zararlar vardır. Bu zararlardan korunmamız, Allah'ın yasakladığı şeylerden ancak sakınmakla mümkündür.

Faiz de, böyle bir takım zararları olan bir yasaktır. Bunlardan bazıları ise şunlardır:

1-Faiz, karşılığı olmayan bir kazançtır. Verilen yüz gram altına karşılık, alınan yüz on gramda on gram, karşılıksız alınmış demektir. Oysa insanların malları, canları gibi dokunulmazdır. Ebu Hureyre (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Her müslümanın kanı, namusu ve malı diğer müslümana haramdır." (Müslim Birr, 32-Tirmizi Birr, 18-rs. 1530-te. 5. 392)

Bu itibarla; Başkasına ait bir malı karşılıksız almanın bir izahı yoktur ve olamaz da.

2- Faiz, fiyatları artırır.

Faizli kredi kullananlar faizi de maliyete ekledikleri için fiyatların artmasına ve tüketicinin geçim darlığı çekmesine sebep olur.

3-Faiz, insanları çalışıp kazanmak ve üretim ile meşgul olmaktan alıkoyar, çünkü ellerinde bulunan sermayeyi faize vermek suretiyle artırıp geçinen kimseler ticaret ve san'atla uğraşma zahmetine katlanmak istemezler. Bu sebeple yüksek üretim yapmaya yetenekli olan birçok kimseden iş dünyası mahrum kalır. Halbuki toplum, ticaret ve sa'nat gibi faaliyetlerle refah düzeyine erişir.

4-Faiz, insanları birbirine borç vermek suretiyle yardımlaşmalarına, birbirlerinin dert ve sıkıntıları ile ilgilenmelerine engel olur. Bu ise, toplum bireyleri arasında birlik ve dayanışmanın zayıflamasına sebep olur.

Bakın borç verme hususunda Efendimiz (s.a.v.) ne buyuruyor . Ebu Umame'nin (r.a.)rivayetinde; Resulullah (s.a.v.): "Cennete girdim. Kapısının üzerinde 'Sadaka on misline, ödünç on sekize bedeldir' diye yazılı gördüm. Cebrail (a.s.) sordum. "Ya Cibril, neden sadaka on'a, ödünç vermek on sekize bedeldir? Buyurdu ki: Sadaka ihtiyacı olana da olmayana da gider. Diğeri ise ihtiyacı olana gider." (r. 283. 5.)

Ayrıca kişi Müslüman kardeşine borç vermekle aynı zamanda onun bir ihtiyacını da karşılamış olur ki: Kuzai (r.a.) rivayetinde; Resulü Efendimiz (s.a.v.): Kim bir Müslüman kardeşinin ihtiyacını karşılasa Allah'da onun ihtiyacını karşılar. (m.ş.885)

5-Faizin yaygın olduğu toplumlarda zengin ile fakir arasındaki refah farkı gittikçe büyür; zengin daha zengin, fakir de daha fakir olur. Bu ise, bir takım sosyal dengesizliklerin doğmasına ve toplumu rahatsız eden gelişmelere sebep olur.

6-Faizcilik yapmayanlar ellerindeki bu imkanı kullanmamak suretiyle zarar etmiş görülebilirler. Fakat bunlar, nefislerinin arzu ve isteklerine uymayarak, Yüce Allah'ın emrini yerine getirmek için, O'nun ecir ve mükafatına ererler, O'nun rızasını kazanırlar. Bir taraftan da Cenab-ı Hak onların faiz karışmayan ve içinden Allah hakkı verilen servetlerini bereketlendirir ve çoğaltarak kat kat artırır. Nitekim Yüce kitabımızın Bakara suresinin 276. ayetinde: " Allah faizi mahveder, (faiz karışan malın bereketini giderir) sadakaları ise çoğaltır. (içinden sadaka verilen malları bereketlendirir.)"

Bütün bu sebeplerden hiç şüphesiz bütün faiz amelisi kökten haramdır. İster faiz şekli cahiliyet devrinde maruf olan biçimde olsun, ister ona hiç benzemeyen ve sonradan ihdas edilmiş bir şekilde olsun, hepsini de katiyetle haram kabul eder. Yeter ki esas itibariyle faiz amelisesini ihtiva etsin veya faiz şeklinde olsun. Hadd-i zatında faiz, hodgamlığın, egoistliğin, kumarbazlığın ve aşırı derecede bir menfaatçılığın neticesidir. Ne şekilde olursa olsun, yeter ki, o kirli, pis ve iğrenç verici kâr duygusunu ihtiva etsin kâfidir.

Bu hakikatı iyice bilmemiz ve Yüce Allah tarafından faizle muamele edilen cemiyete harp ilan edilmiş olduğuna kanaat getirmemiz lazım. Ayette “ Faiz yiyen kimseler şeytan çarpan kimseler, nasıl kalkarsa öyle kalkarlar.”

Bu ayeti kerimede “Faiz yiyenler” diye tavsif edilenler sadece faizin karından istifade eden fertler değildir. Her ne kadar ilk mesuller onlarsa da faizle muamele gören cemiyetin bütün fertleri aynı vasfın şümulü içerisinde-dirler.

Abdullah oğlu Cabir (r.a.) Rivayetinde; Resulullah (s.a.v.): “Faiz yiyeni, yedireni, ona vekalet edeni, ona şahit olanı, katiplik vazifesi yapanı lanetledi ve hepsinin de müsavi olduklarını söyledi.” (r.347.12.k.s. 5359, mz. 6579-cs. 1. 8-)

Bu hüküm ferdi faiz ameliyesinde böyledir. Bütün müesseseleri faiz esasına göre düzenlenmiş olan cemiyetin bütün fertleri Allah’ın lanetine muhataptır. Hepsi de mel’un ve Allahü Tealâ tarafından ilan edilen harbe maruzdurlar. Hiç şüphesiz tümü de Allah’ın rahmetinden kovulmuşlardır.

Onlar dünya hayatında, şeytan tarafından çarpılmış, muvazenesiz ve kararsızdırlar. Yeryüzünde huzur ve sükundan mahrumdurlar. Eğer bunun hakikat olduğundan şüpheye düşenler varsa son dört asır içinde neşet eden modern kapitalist nizamın hakim olduğu

yerlere şöyle bir baksınlar. Bu asırların tecrübesi faizin ne bela olduğuna hiç şüpheye mahal bırakmadan yetecek durumdadır.

FAİZ VE MANEVİ BUHRAN

Bu gün içerisinde yaşamakta olduğumuz şu dünya buhranlar, ızdıraplar, krizler, huzursuzluklar, asabi ve ruhi bunalımlar dünyasıdır. Bu husus gerçekten çok düşündürücüdür, ilim erbabı ve araştırmacılar tarafından defalarca itiraf edilmiştir. Batı medeniyetinin hakim olduğu ülkeleri gezip dolaşanlar, bu musibeti bizzat çok yakından müşahede ederler. Batı bu kadar maddi ilerlemelere, sınıai kalkınmalara, istihsal ve hayat şartları bakımından gelişmiş olmasına rağmen bu buhranın acısını çekmektedir. Gözleri kamaştıran terakki (yükselme) hamleleri bu durumu yok edememektedir. Sonra bugünün batı dünyası korkunç harp tehlikeleri ile karşı karşıyadır. Salgın harpler, sınırları perişan eden buhranlar ve hiçbir zaman başı ucundan ayrılmayan krizlerle dolu bir alemdir.

Bu iğrenç ve korkunç şikayeti ne maddi ilerlemeler, ne sınıai kalkınmalar yok edebiliyor. Maddi hayatın kolaylıkları, rahatlığı ve bolluğu hiçbir bölgede bu şikayetin bitmesine kafi gelmiyor. . Kalblerde huzur, gönül-

lerde saadet, hayatta rahat olmadıktan sonra bunca maddi ilerleme ve kalkınmaların ne manası kalır.

Gözleri kapalı olmayanlar veya kendi gözlerini perdelerle örtmeyenler bu hakikati gayet kolay görürler. Umumi hayatın ilerlemiş olduğu memleketlerdeki insanlar, İsveç, Amerika gibi maddeten kalkınmış ülkelerde yaşayanların çoğu mutlu değildir. Zenginliğin son haddine ulaşmış olsalar bile gözlerinden huzursuzluğun izleri bir türlü gitmez. İstihsal derecesinin son haddine varmış oldukları halde üzüntüden kendi kendilerini yiyip bitirirler. Yalnız başına yaşasalar da kalabalığın arasına katılsalar da bu korku peşlerini bir türlü bırakmaz... Bir yanda sapık batıl modalar, bir yanda ruhi ve cinsi sapıklıkları, sonra bütün bunlardan kaçıp kurtulmak isteyen aklını yitirmiş zavallılar. Evet, kendilerinden ve çevrelerinde hakim olan manevi boşluklardan kaçıp başını kurtarmak isteyenler... Hayat akışının durduramadığı bunca yükselmenin gideremediği şekavetten, bedbahtlıktan kurtulmak için kaçanlar... Evet, cemiyetten kaçıyorlar. İntihar etmek istiyorlar... Deliliğe vuruyorlar kendi kendilerini. Hiç bir sınır tanımadan sapıklığa veriyorlar kendilerini, Bu manevi boşluklar, bu ruhi krizler ve içtimai ıztıraplar bırakmıyor onların peşini. Korkunç hayaletler halinde kafalarını yiyip bitiriyor. Rahat ve huzur nedir bilmiyorlar... Ve bilmedikleri gibi bilemeyecekler de.

TALİHSİZ İNSANLAR

Niçin bütün bunlar? ...

Elbette bu azaplar içinde kıvranan, yolunu yitirmiş, talihsiz insanların çektiği acıların yegane sebebi; ruhlarının manevi hislerden yoksun oluşudur. Bunca maddi ilerlemelere ve medeni hamlelere rağmen manevi duygulardan bomboş olan ruh dünyaları onları bu gülünç ve acı hale sürüklemektedir... Evet, iman boşluğu... Allah'a teslimiyet duygusundan mahrum olmaları... Allah'a iman ve Allah'ın yeryüzündeki hilafet şartlarına itaat duygusunun bahşettiği ulvi hedeflerden habersiz olmaları... İşte bunların asıl sebebi.

Bu önemli arzu ve isteklerinin bir kolunu da faiz denilen o baş belası teşkil etmektedir. Faiz sayesinde gelişen, fakat mutedil bir seyir takip etmeyen ve bu yüzden de hayır ve bereketini bütün insanlığa aynı şekilde bahşedemeyen **bozuk iktisadi hayat da o esaslı düzenin bir başka** kolunu teşkil etmektedir. Faize dayalı iktisat nizamı cemiyetin bütün fertlerini değil, sadece bankalarda ve yazıhaneler de büyük kasaların yanı başında oturan, vurguncu, tefeci, faizci kapitalistleri sevindirmekte ve bütün ağırlıklarını bu bir avuç azınlığın kefesine yerleştirmektedir. Garantili şekilde ayarladıkları mali istikrazlarla sanayi ve ticari kredilerini kendi elle-

rinde bulundurup, sanayi ve ticaret borsalarını kendi isteklerine göre ayarlamakta ve iktisadi hayatı istedikleri hedefe doğru götürmektedirler. Gayeleri, bütün beşeriyeti alakadar eden problemlerin halledilip, ihtiyaçların giderilmesi değil, sadece kendi keselerini ve garanti edilmiş faiz yüzdelerini rahatça kasalarına (ceplerine) indirmektir.

Faizle uğraşanların topluma iş, içtimai huzur ve kalkınma gibi ulvi gayeleri yoktur. Milyonlarca insanın telef olması, yığınlarca vatandaşın normal hayat standartlarından mahrum kalmaları, milyarlarca zavallının aç ve sefil sürünmeleri pahasına da olsa, hatta bütün insanlığın hayatını mahvedip yok edecek de olsa, bu mutlu azınlığı alakadar eden sadece ve sadece ceplerine girecek faiz yüzdeleridir. Fazla kâr sağlayabilirlerse her şeyi yapmaktan asla ve asla geri durmazlar, çekinmezler. Çünkü bunlar haya duygusunu kaybetmiştir. Aişe'nin (r. a) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: " Haya imandandır. İmanda cennettir. Şayet haya bir adam olsaydı salih bir insan olurdu". (r. 96. 13-b. iman, 16-edep, 77-m. iman, 77-79-t. bir. 56-80. cs. 2031)

Diğer yandan utanma duygusunu kaybeden bu insanlar gayri meşru işleri çok kolay ve hiç aklının ucundan dahi geçirmeden seve seve yapar.

Ebu Mes'ud el-Bedri'nin (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Geçmiş peygamberlerin sözlerinden insanların en son kavradığı söz şudur:

Haya hissetmedikten (utanmadıktan) sonra istediğini yap." (Buhari Enbiye; 54-ibni Mace Züh'd, 17; Ebu Davud, Edeb, 6; c.sağir; 1.3)

Ne doğru ve güzel söylemiş Yüce Rabbimiz? ... " Faiz yiyen kimseler şeytan çarpan kimseler nasıl kalkarsa öyle kalkarlar. "

İşte bu gerçeği biz, modern dünyamızda basit bir vakıa olarak görüyor ve seyrediyoruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in devri saadetinde faizcilerden bir kısmı faizin haram kılınmasına itiraz etmişti. Ticari muamelelerin halâl olup da faizin haram kılınmasını icap ettiren kat'i bir delilin bulunmayacağını söylediler.

" Bu, onların " zaten alış-veriş faiz demektir" demelerinden dolayıdır. Halbuki Yüce Allah, alış-verişi helâl, faizi haram kılmıştır. "

Onların dayanmış oldukları şüpheli nokta şurası idi: Alış verişte bir takım kârlar vardır. Faiz de aynı onun gibi bir takım kâr getirmektedir. Aslında bu, boş bir şüpheden ibarettir. Ticari muamelelerde kâr olduğu kadar zararın bulunması da muhtemeldir. Ticaretteki kâr veya kazanca tesir eden unsurlar; şahsi çalışma, cemiyet içe-

risinde cari olan tabii haller ve ferdi kabiliyet gibi bazı hususlardır. Faiz böyle değildir. Faiz ameliyesinde her hal-ü kârda kazanç mevzuu bahistir. İşte ticaret ile faiz arasındaki en önemli fark buradan doğmaktadır. Birisinin halâl olup, diğerinin haram kılınmasına sebep olan da bu husustur... Her hal-ü kârda kazanç mevzuu bahis olan alış-verişlerin tümü de faizin şümulüne girer ve haramdır. Çünkü kazanç mahdut ve garantilidir. Bu hususta hiçbir karışıklığa ve dalavereye mahal yoktur.

“ Halbuki Allah alış veriş helâl, faizi haram kılmıştır. ”

Alış-verişte garantili kazanç unsuru bulunmadığı ve diğer bazı hususiyetlerden dolayı ticari muamelelerde cemiyetin faydası vardır. Faiz işlemi ise aslında cemiyetin zararına ve beşeri hayatın ifsadına sebeptir.

Devr-i saadette İslâm, iktisadi hayatta hiçbir sarsıntı meydana getirmeden faize dayalı ekonomik hayatı realist bir tarzda islah etmişti.

“ Kime Rabbından bir öğüt gelir de faizcilikten vaz geçerse, geçmiş olanları kendisine aittir ve hakkında ki hüküm Allah’a aittir. ”

Hak Tealâ hazretleri hükmünü yerleştirir yerleştirmez nizamını tatbik ediyor. Kim Rabbi Zülcelâlından gelmiş olan öğütü dinler ve faizden vaz geçerse, daha önce almış olduğu faizler kendisinden tekrar alınmaz. Şayet bundan önce faiz yemişse o konuda hüküm verecek Allah’ü Tealâ’dır. Dilediği gibi hükmünü yürütür.

Bu tabir ile faizden kazanılmış olan önceki günahlar Allah'ın irade ve rahmetine havale edilmiş oluyor, böylece daha önce faiz yemiş kişi Hak Taalâ'nın emrini bekliyor ve kendi kendisine şöyle diyor: " Bu çirkin işten elde ettiğim bunca günah yeter. Artık faiz yemekten vazgeçer de tövbe edersem belki Allah daha önceki günahlarımı affeder. Şu halde bundan sonra da o günahlarıma başka günahlar ilave etmeyeyim... "

İşte Kur'an-ı Mübin kalblerdeki duyguları bu şekilde tedavi ederek tek hakiki nizam olduğunu ispat ediyor.

" Kim de tekrar dönerse onlar cehennem ehlidirler. Ve orada ebediyen kalacaklardır. "

Biraz önce işaret ettiğimiz terbiye metodunun alâmetlerine burada açıkça rastlıyoruz. Ahirette azaba uğrama tehdidi bu metodun izini taşıdığı gibi bu duygunun kalplerde derinleşmesini de sağlıyor.

Ama ne yazık ki bir takım tulû emel kurbanları, akibetinin nasıl olacağını bilmeyen zavallılar, hesap yaparken çok kere ahireti akıllarından uzaklaştırıyorlar. Ahireti hiç hesaba katmıyorlar. Sanki oraya gitmeyecekler. Fakat Yüce Kur'an onları bu ayet-i kerimede hem dünyada, hem de ahirette felaketlerle korkutuyor... Ayet-i kerime onları azap ile korkuturken dünyada faizin değil sadakanın fayda getireceğini beyan ediyor. Sonra küfre sarılıp, günahkârlığa kaçanlara kulaklarını sağır edecek bir dehşetle haykırıyor. Ve Allah'ın kafirler-

le günahkârlardan memnun olmayacağını açıkca gözleri önüne seriyor.

Allah faizi tüketir (Faiz karışan malın bereketini giderir), sadakaları ise bereketlendirir. Allah küfürde ve günahta ısrar eden hiç kimseyi sevmez. (Bakara. 276)

(Faiz yasağı, İslam'ın kesin hükümleri arasındadır ve her çeşidi ile faiz haramdır. Ferdî ve içtimaî zaruret halleri müstesna olmakla beraber bunlar devamlı değildir. İslâm'ın iktisadî, içtimaî, ahlâkî... nizamı bir bütün halinde işletildiği zaman faize zaruret hasıl olmaz. İslâm ekonomisi sermaye birikimini teşvik için faizi değil, ortaklık usulünü ileri sürmüştür. Bu usulde sermaye faizsiz olacağı için maliyet ve enflasyon problemi ortadan kalkacak, mülkiyete iştirak tabana doğru yaygınlaşacak, ekonomik ve sosyal farklılaşma asgari seviyeye inecek; sermayeye yatırımlara ve ticarete kötü gözle bakılmayacaktır. Para bir değişim vasıtasıdır. Onu alınıp satılan mal haline getirmek ve rizikoya girmeden gelir sağlamak tatlı fakat zehirli yiyeceklerle beslenmeye benzer, tesirini gösterince de çok defa iş işten geçmiş olur.) Kur-anı Kerim ve Türkçe açıklamalı meal. Heyet 1992

İÇTİMAİ BUHRAN VE FAİZ

Allahü Tealânın vaadi de, azabı da doğrudur, haktır. İşte biz bu hakikati gözlerimizle görüyoruz. Faizle muamele edip de sonra rahat, huzur, saadet ve emniyet yüzü gören hiçbir cemiyet bulamazsınız. Muhakkak Allah (c. c.) faizi eksiltir. Bu kötü amelin mevcut olduğu cemiyete belâ ve musibetten başka bir şey ihsan etmez. Dışardan belki maddi ilerlemeler refah ve huzur emareleri, izleri görünür ama saadet ve bereketten eser bulunmaz. Hem maddi gelir vasıtalarının bol olması refah ve saadetin alâmeti değildir ki. Hatta rahat geçim vasıtalarını temin edip keyiflice eğlenmek huzur ve saadetin ifadesi değildir. Yukarıda gelir kaynakları ve maddi terakkileri (yükselmeleri) çok yüksek olmasına rağmen kendi kendisini yiyip bitiren rahat ve huzur yoksunu cemiyetlerden bir nebze bahsetmiştik. Refah ve zenginlik bu insanların ruhi ve manevi ızdırabını azaltmıyor, bilakis artırıyor. Ve bütün dünyaya korku, dehşet ve ızdırab oralardan yayılmaktadır. İnsanlık alemi bugün korkunç harp tehditleriyle karşı karşıyadır. Her sabah ve her akşam soğuk harbin korkulu rüyaları ile, yatıp kalkmaktadır. Her geçen gün hayat biraz daha ıztırablarla dolup taşmaktadır. Gün be gün sinirler daha

fazla gerilmektedir. Beşeriyet ister hissetsin, ister hissetmesin ne ömründe rahat yüzü görmekte, nede malında bereket hissetmekte, ne de bünyesinde sıhhat izlerine rastlanmaktadır... İnsanoğlu bugün bir zihin huzurundan mahrumdur... Zekât ve sadaka ile ortaya çıkan islâmî yardımlaşma ve dayanışma temelleri üzerine kaim, sevgi, şefkat, müsamaha duygularının hakim olduğu ve her zaman Allah'ın nimet ve ihsanını düşünen bir cemiyet... Evet, bu esaslar üzerine kaim olan cemiyetlerde fertler hem mallarında bereket, hem sıhhatlerinde huzur, hem gönüllerinde rahat ve zihinlerinde sükunet hissederler. Bunu da iyi bilmek gerekir.

Beşeriyetin bu günkü hayatında bu gerçeği görmeyenler, görmek istemeyenler gafillerdir. Onlar görmek istememektedirler; Yahut da onların gözlerini dalalet-perdeleri bürümüştür. Zalim kapitalistlerin serptiği dalalet tohumları, onların bu hakikati görmesini engelleyen bir perde olmuştur.

“ Allah küfürde ve gûnahta ısrar eden hiç kimseyi sevmez. ” (Bakara 276)

Bu son kısım faizle muamele etmekte ısrar ederek küfranı nimette bulunan günahkârlar için kat'i hüküm ifade etmektedir. Allahü Taalâ o küfranı nimette bulunan günahkârları sevmez. Şüphesiz ki, Allah'ın haram kıldığı şeyleri helâl kabul edenler için en uygun vasıf küfranı nimet ve günahkârlık sıfatlarıdır. İsterse onlar

bin defa kelime-i şهادet getirsinler... İsterse bin defa **“La ilahe illallah Muhammedün Rasulullah.”** desinler... **İslam, sadece dille söylenen bir laftan ibaret değildir. İslâm, hem bir hayat nizamı, hem de hareket düsturudur... Onun bir parçasını inkar etmekle bütünü inkar etmek arasında hiçbir fark yoktur.**

İbn-i Mes’ud (r.a.) rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “ İman çıplaktır. Elbisesi takva, süsü haya, sermayesi fıkıh, meyvesi ameldir” . (r. 193. 7)

Hız. Ali (r. a)’ın rivayetinde; Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “ İman, kalp ile bilmek, lisan ile söylemek ve erkan ile amel etmektir. “ (r. 192. 7)

Bakın burada açık ve net olarak görülüyor ki, dille söylemek kafi değildir. Ya ne lâzım? Amel amel amel !

Bunu Ebu Hureyre (r.a.) rivayet ettiği hadis-i şerif bu konuya mühür vuruyor: Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır: “ Allah (z. c. Hz.) leri sizin suretlerinize ve mallarınıza değil kalbinize ve amelinize bakar. “ (r. 92. 4)

Bütün İslâm alemince malûmdur ki; Faiz kesinlikle haramdır. Bunda hiç şek ve şüphe yoktur. . Ve faizi helâl kabul edip de cemiyet hayatını faiz esası üzerine ikame etmek; günahkârlıktan ve küfürden başka hiçbir şey değildir... Biz bütün bu dalaletlerden Yüce Allah’a (c. c.) sığınırız.

FAİZ NİZAMINA KARŞI ALLAH NİZAMI

Faiz nizamının ve faiz taraftarlarının karşı karşıya bulunduğu tehdit ifadelerinin yanında, günahkarlık ve küfür sayfalarının mukabilinde (karşılığında) Allahü Taalâ Hazretleri iman ve ameli salih nizamını ve bu taraftaki mü'minler safının hususiyetlerini arz ve beyan ediyor. Faiz esasına dayalı iktisat nizamı yerine zekât prensibini ihtiva eden iman nizamını bildiriyor, buyuruyor ki;

“ İman edip, Salih amel işleyenlerin, namaz kılıp, zekatı verenlerin Rabları katında mükafatları vardır. Onlar için korku yoktur. Ve üzülecek de değillerdir. ” (Bakara. 277)

Bu cephede görülen en bariz husus “ZEKAT” unsurudur. Karşılıksız infak etme esası. Ayet-i kerime zekât prensibi ile mü'minlerin sıfatını ve mü'min cemiyetin esas kaidelerini arz etmektedir. Sonra bu mü'min cemiyete Allahü Taalâ tarafından bahşedilen huzur ve emniyeti her haliyle göstermeye, belli etmeye başlıyor.

Hayatın hiç bir tarafında faiz nizamının sağladığı iktisadi garantilerin hiç birisine ihtiyaç hissetmeyen, birbirini destekleyen ve birbirine yardım eden İslâm cemiyetinin temel esasını zekât prensibi teşkil eder...

İslâm nizamının içtimai hayatta tatbikatına şahid olmayan bahtsız Müslüman nesillerin ve bizim hissimizde “ zekât” ın şekli ve sureti acayip bir hal aldı. Mevcut olan nizamın iman gayesine (amacına), iman ahlâkına ve iman terbiyesine dayalı bir nizam olmadığını müşahade eden nesiller için de aynı... İslâmın iman gayesine dayalı iman nizamı, insan nefisini en iyi şekilde terbiye etmekte ve insanın varlığına uygun düşen faydalı faziletlere, temiz ahlâk prensiplerine sahip ve insanların faydalanıp yüce Allah’a yaklaştıracak planları tasarlayıp içine alan nizamını hakim kılmaktadır. İşte bu hususiyetlere sahip İslâm nizamının temel kaidesini zekât prensibi teşkil eder. Buna karşılık cahiliyet nizamlarında iktisadi hayatın temelini faiz teşkil etmektedir. İslâm nizamında hayat, faizden beri, yardımlaşma esasları üzerine mevcut ve ferdi çalışmayı ön plana alan iktisadi, ekonomik gelişim takip eder.

Bu gün zekât prensibi üzerine kaim o yüce hayat şeklini görmemiş ve bu hayırdan nasibdar olmamış olan uğursuz ve bahtsız nesillerin hissiyatında bu ulvi hayat manzarası ters yüz edilmektedir. Bu günün nesli ne yazık ki, faiz esası üzerine kaim bir materyalist nizamın bataklığında, dayanamayacak derece de boğuşma içerisinde doğmuş ve hayatını fasid nizamın çizdiği daire içerisinde geçirmek bedbahtlığı ile karşı karşıya kalmıştır. Bu nesil faiz nizamının kurbanı insanların vicdanına hakim olan egoizmi, bencilliği, didişme ve köpek-

ler gibi bir şeyin üzerine üşüşmeyi, hırsı ve cimriliği biz-zat gözleriyle müşahede etmektedir. Bu fasit nizamda o bedbaht neslin müşahede ettiği, gözleriyle seyrettiği şey, hasis faiz ameliyesine dayanmadan kimsenin kimseye bir kuruş yardım etmediğidir. İş bu ortada mevcut olan nizam insanları açıktan garantisiz bir hayat bunalımına sürüklüyor ama onlar gafletten bu işin ne yazık ki farkında bile değiller.

Yine bu faiz esası üzerine kurulmuş bir başka müesese olan sigortalara yatırdığı yıllık cüz'i bir para karşılığı geleceğini sigorta ettirmeden veya banka köşelerine faiz getirmesi için para yığmadan hayatından emin olamamaktadır. Ne kadar acıdır ki ticari veya sınai hayatta faiz yoluna başvurmadan kimse kredi veya borç para bulamamaktadır. İşte bütün bunları gözleriyle gören talihsiz neslimiz, artık yeryüzünde bundan daha iyi bir nizamın mevcut olamayacağına inanmakta ve faizsiz bir hayat şekli onun mantığına dahi sığmadığı gibi garibine de gitmektedir.

İşin en tuhaf tarafı ve üzücü yanı da devleti yönetenler bile açık ilanlarla halkı bankalara çağırıp düşük derece de faiz vereceklerini açıktan açığa ilan etmektedirler.

Diğer taraftan o kadar üzücü olan da: Zekat müessesesi insanların gözlerinde o kadar acayip bir şekle sokulmuştur ki, bu gününün nesli onu sadece gülünç bir

ferdi yardım sanmaktadır. Sonra zekât esası üzerine kaim bir iktisad nizamının mümkün olacağına bir türlü inanmadıkları gibi inanmakta istememektedirler. Ne bilsin o zavallı zekâtın ne büyük bir müesseseye temel teşkil edeceğini. Zekât gelirlerinin yekününü ne kadar büyük bir miktar tutar. İslâmın özel bir terbiye ile yetiştirdiği fertlerin vereceği zekât miktarı kazancı ile birlikte ana sermayenin üstünden yüzde iki buçuk tutarındadır. (Bu nisbet tahıl ve madenlerde o/o 5, 10, 20'ye kadar yükselir). Bunu veren kişiler İslâmın potasında eriyen İslâm nizamının murakabesi altında yetişen ve İslâma aşına olmayanların bilemeyeceği bir hayat nizamı ve amacı esası üzerinde birleşen, yüce idealler sahibi kimselerdir. Müslüman devlet, zekâtı bizzat bir vergi olarak toplar ve ayet-i kerimede belirtilen yerlerde kullanır. Yoksa zekât bizim neslimizin müşahede ettiği gibi ferdi ihsan nev'inden bir yardım değildir. Müslüman devlet, fertlerden aldığı zekâtlar ile gelirleri ihtiyaçlarını karşılayamayacak derecede olan Müslümanlara yardım eder. Ve her Müslüman fert zekât müessesesi sayesinde her hal ü kârda kendisinin ve evladının hayatının teminat altında olduğunu bilerek kendisini emniyette hisseder. Ve ister ticaret yoluyla olsun, ister başka yollardan olsun borçlanmış olan kimselerin borcunu da yine müslüman devletin müslüman halkından aldığı bu zekât gelirleriyle karşılar.

Önemli olan, bir nizamın şekil perestliği değildir. Bir nizam için en mühim şey o nizamın ihtiva ettiği ruhtur. İslâmın kendi prensip ve nizamıyla terbiye edip geliştirdiği ve nizamın şekliyle icraatının birbirine muvafık olduğu cemiyette ilahi hüküm ve emirlerin tamamen tatbik edildiği müslüman toplumda yardımlaşma hissi ferdin vicdanından bol bol vereceği gibi, cemiyete hakim olan nizamın kendisinden de aynı duygular tam ve eksiksiz bir şekilde yayılır. Fakat bu hakikatı meteryalist nizamların gölgesi altında yetişmiş zavallılar anlayamazlar. Biz müslümanlar bu hakikatı biliyor ve bizzat imanımızdan aldığımız bir zevk ile tadıyoruz. Şayet onlar bu zevkten mahrum iseler, bu onların uğursuz talihlerinin ve kötü nasiplerinin eseridir. Ama ne yapalım. Onların payına düşen de budur. Allahü Tealâ ve Takaddes hazretlerinin “İman edenlere, amel-i salih işleyenler, namazlarını kılıp, zekâtlarını verenlere” müjdelediği hayır ve ihsanlardan mahrum olsunlar onlar... Sade bunlardan değil, onlar Allahü Taalânın bahşettiği sevap ve mükâfatlardan mahrum oldukları gibi huzur ve saadetten de mahrumdurlar.

Yüce Allah, hayat nizamını iman, islah, ibadet ve yardımlaşma temelleri üzerine ikame eden mü'minlere mükâfat ve ihsanlarını vaad ediyor. Dünyada huzur ve emniyet bahşediyor. Korkmaz onlar. Saadet vaat ediyor onlara. Üzülmezler bir daha... Çünkü Yüce Allah;

“ Onların Rableri katında mükafatları vardır. Onlar için korku yoktur ve üzülecek de değildirler.” buyuyor. (Bakara. 277)

Aynı zamanda faiz yiyenlere ve faiz ile muamele edenlere de, gerek fert ve gerekse cemiyetlere; gazap ve felaketini, korku ve ızdırabı vereceğini vaad ediyor.

Allah'ın müjdelediği hususları beşeriyet bir vakıa olarak zamanla müslüman cemiyette müşahede etmişti. Faizin getirdiği musibetleri de yine bugün bizlerde bizzat faizle muamele eden kişi ve cemiyetlerde müşahede etmekteyiz. Ne olurdu gafil kalbleri sıkıca tutup şöyle bir sallayabilsek de bu sözleri, önündeki hakikatleri onlara da gösterebilseydik... Ah, ne olur bütün kapalı gözleri bir kere tutup kapaklarını açarak bu hakikatle yüz yüze getirebilsek... Eğer gücümüz yetseydi bunu yapar ve o gafilleri uyandırırız... Fakat bir türlü bunu yapamıyoruz. Gücümüz yetmiyor... Hakikatları göstermekten başka bir şey gelmiyor elimizden. Belki Yüce Rabbimiz bedbaht beşeriyete bu hakikatleri gösterir ve hidayetini nasib eder.

İMAN VE FAİZ

Hayat programından faizin ismini silmiş, küfrü ve günahkarlığı arkasına itmiş, hayatını iman, ameli salih, namaz, oruç ve zekat esasları üzerine oturmuş müslüman cemaata Yüce Allah bir daha hitab ediyor, hayatlarında faizden eser bırakmamak için bir kere daha davet ediyor... Bu davete icabet etmedikleri takdirde Allahü Taala'ya ve Resulüne karşı bir harp açmış olacaklarını ilan ediyor... Bu harbin geciktirilmesi, durdurulması diye bir şey asla ve asla söz konusu değildir...

Bakara. 278- "Ey İman edenler Allah'tan korkun, eğer mü'minler den iseniz faizden geri kalanı bırakın."

Baraka 279- "Böyle yapmazsanız, bunun Allah'a ve peygamberine karşı bir harp (savaş) olduğunu bilin. Şayet tövbe ederseniz, sermayeniz sizindir. Hem haksızlık yapmış, hem de haksızlığa uğratılmış olursunuz."

Yüce Allah Ayet-i kerime de Mü'minlerin iman etmiş olabilmeleri için bundan sonra faiz denilen o pislği terk etmelerini şart koşuyor ve imanı, faizi bırakmaya bağlıyor. Allah'dan korkup da artakalan faizden vazgeçemedikleri takdirde imanla alakaları kalmıyor... Ne kadar mü'min olduklarını iddia etseler de mü'min de-

ğildirler. Onların imanla alakaları yoktur... Allah'ın emrettiklerine itaat etmedikçe iman etmiş olamaz... Kur'an-ı Kerim'in nassı, şüpheye mahal bırakmayacak şekilde açıktır, kat'idir... Allah'ın şeriatına boyun eğip, itaat etmeden günlük hayatında onu tatbik edip hükümüne razı olmadan iman adının arkasına gizlenip, mü'minlik iddiasına meydan vermiyor. İman edilen akide itikad ile, yaşanan muamelatın arasını tefrik ederek dini ikiye bölenler mü'min değildirler... Ne kadar mü'min olduklarını iddia etseler ve bunu dilleriyle bağıra bağıra ilan etseler yine de iman ile alakaları yoktur onların... hatta bir takım ibadetleri ifa etseler yerine getseler yapsalar da dinin hükümlerini parçalara ayıranlar ve bir kısmını kabul edip, bir kısmını reddedenler mü'min değildirler...

Ey iman edenler! Allah'tan korkun. Eğer gerçekten inanıyorsanız mevcut faiz alacaklarınızı terk edin.

Daha önce almış oldukları faiz kalıyor. Faiz girmiş olduğu için mallarının bir kısmının veya hepsinin müsadere edilmesine yahut da aldıkları faizi geri vermelerine dair bir hüküm yok. Çünkü hüküm olmadan önce bir şey haram kılınamaz. Şeriat olmadan hüküm olmaz. Konulan hükümler ancak konulduktan sonra tatbik edilir... Bundan önceki faizlerin durumu kanun hükümlerine değil, Allahü Teâlâ'ya mahsustur... Böylece İslam, cemiyet hayatında önemli sarsıntılar mucib ikti-

sadî hükümler ihdas etmekten sakınmıştır. Şayet konulan hükümler öncesi için de tatbik edilmiş olsaydı, o günkü iktisadî hayatta büyük sarsıntılar meydana gelecekti... Halbuki bu prensib yeni vaaz edilmiştir ve bundan sonrası için muteberdir. İslam şeriatı insan hayatı için vaaz edilmiştir. Beşerin pratik hayatını nazar-ı itibara alır kolaylıkla hayatın seyrini devam ettirir. Tertemiz olarak ilerleyip tekâmül etmesi için onunla birlikte adım adım ilerlerler... Bununla beraber mü'min olma için vaaz etmiş olduğu hükümleri bundan sonra tatbik etmeyi de şart koşar. Bütün bunları yerli yerince yerleştirirken takva şuurunu kalplerde canlandırmayı da asla ihmal etmez. İslam bu takva şuuru ile koymuş olduğu hükümleri garantili olarak tatbik eder. Nefislerin tâ içinden fıskıran bir teminattır takva şuuru. Takva kanunî hükümlerin üstünde bir teminattır. İnsanoğlu tarafından konulan kanunlarda bu teminat yoktur. Beşeri kanunlar insanın içinden gelen bir teminata sahip değildirler. Ancak haricî murakaba yollarıyla kanunların tatbikine çalışırlar. Halbuki dıştan yapılan murakabayı atlatmak hatta hile katmak ne kadar kolaydır?..

Kuvvet ve kudret sahibi Allah'ın korkusundan doğan takva bekçisi vicdanların derinliklerine yerleşmeyince, içten gelen bir duygu insanın fenalıklardan alıkoyamayınca dışardan yapılan murakabalar insana ne kadar mani olabilir? Dayanma derecesi nereye kadardır?.. Onlara hile katma imkanı ne kadar müsaittir...

Bu teşvik safhasıydı... Bunun yanında bir korkutma safhası yer alıyor... Kalpleri birbirine katan, dehşetli bir korkutma... İnsanı tiril tiril titreten bir terhîb...

ALLAH'A VE PEYGAMBERİNE KARŞI HARP FAİZ

Yüce Allah (c. c.) Bakara 278. ayette " Ey İman edenler; Allahtan korkun. Eğer mü'minlerden iseniz, faizden kalanını bırakın."

Aynı surenin 279. ayetinde ise "Şayet (faiz hakkında söylenenleri) yapmazsanız, Allah ve Resûlü tarafından (faizcilere karşı) açılan savaştan haberiniz olsun." Aman Allah'ım ne korkunç? ...

Bir şey Allah'a ve Peygamberine karşı girişilen bir harp... insan ruhunun yüz yüze geldiği bir harp. . Birde akıbeti besbelli olan ve dehşetler saçan korkunç bir harp... Fani, aciz, zayıf, güçsüz, takatsız onun izni olmadan hiçbir şeyi yapamayan insanoğlu nerede? O kuvvetli, Cebbarı mutlak olan, istediğini mutlak yapan, dilediğine muktedir olan, büyüklük, azamet ve kudret sahibi, dilediği zaman her şeyi mahv ü perişan edici, ol deyince her şeyi olduran Yüce Rabbim(c. c)nerede?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz son zamanlarda inmiş olan bu ayet-i kerimenin nüzulünden sonra Mekke-i Mükerreme'de bulunan valisine, idarecisine; Faiz ile muamele eden Mugire kabilesiyle faizcilikten vazgeçemedikleri takdirde onlara savaş açmasını emretti. Diğer taraftan veda haccı esnasında Efendimiz (s.a.v.) cahiliye devrinden kalma adetler arasında yer alan faizi ayakları altına aldığı ve kaldırdığını beyan etmişti. Kaldırdığı ilk faiz de amcası Hz. Abbas'inkiydi. Ve bu faiz borçlarını islâmın gelişinden bir müddet sonraya kadar taşıyorlardı. Nihayet İslâm cemiyetinin temel kaideleri iyice yerleşip, cemaat olgunlaşınca arta kalan bütün faiz hükümleri lâğv edildi. İşte Resulullah(s.a.v.) bu son hükmü kat'iyetle bildiren veda hutbesinde şöyle buyurmuştu:

“Cahiliyet devrinden kalan bütün faizler iki ayağımın altındadır. Kaldırdığım ilk faiz amcam Abbas'inkidir.” Cahiliyet devrinde aldıkları faizleri tekrar iade ettirmedi.

İslam cemiyeti mevcut olduğu zaman, devlet reisi faiz üzerinde ısrar edenlerle savaşmakla mükelleftir. Faizcilikte ısrar edenler her ne kadar müslüman olduklarını da iddia etseler, onlar Allah'ın emrinden dışarı çıkmışlardır... Hz. Ebubekir'in (r.a.) Kelime-i Şehadet getirdikleri ve namaz kıldıkları halde zekat vermeyenlerle savaştığı gibi müslüman devlet reisi de faiz yiyenlerle savaşacaktır. Allah'ın şeriatından kaçanlar, onun emir-

lerine inanmayanlar ve İslâmı hayatlarında tatbik etmeyenler hiçbir zaman müslüman değildirler...

Hem Allahü Teala tarafından onlara harp açılmış olması, kulların kılıçla yaptıkları savaştan daha önemlidir. Bu harp en korkunç ve öldürücü şekliyle ilan edilmiştir. Bu savaş bir kalb ve asab (sinir) savaşdır... Bereket ve bolluğa karşı girişilmiş savaştır... Saadet ve huzur savaşdır. Bu harbde Allahü Tealâ bazı isyankar kullarını diğer bir kısım asi kulları üzerine musallat etmektedir. Bu menfaatların boğuşmasının savaşdır. Zulüm ve dolandırıcılık savaşdır bu. Korku ve ıstırap savaşdır bu... Ve o nihayet milletler ve devletlerarası orduların ve silahların savaşdır. Öldürücü faiz nizamının doğurduğu korkunç ve kahredici bir harptir bu... Direkt ve endirekt yollarla bu savaşları körükleyenler yüksek tabakadan faizci kapitalistlerdir... Onların kurdukları şebeke ve ağlara düşmeyen sanayici ve tüccar mevcut değildir. Önce şirketler ve müesseseler, sonrada devletler düşer bu şebekeye. Harpler bunun neticesinde çıkar. Birbirine giren pençelerin sonunda savaş doğar. Yahut devletleri ve askerleriyle mallarının peşine düşerler ve harplerin patlamasına sebep olurlar. Faiz kredilerinden alınan vergiler ağırlaşınca işçiler ve üreticiler arasında darlık baş gösterir bu sefer onlarda bu öldürücü propaganda-lara göğüslerini açarlar ve neticede bir harp patlar. Bunların hiç birisi olmasa bile ahlâkı bozmak, şehvet pazarlarını sonuna kadar açmak, beşeriyeti temelinden

bombardıman etmek, nefisleri aşağılık hisleriyle öldürmek yeter onlar için. Korkunç atom savaşları bile bu sonuncuların yaptığı tahribatı yapamaz.

Her zaman mevcut olan bu savaşı Allahü Tealâ faiz yiyenlere karşı ilân etmektedir. Faiz yiyenler her zaman kaybetmektedirler...

Faiz; yolunu yitirmiş insanlığın hayatını harap etmektedir. Zavallı beşeriyet ne acı ki bu durumdan habersizdir. Fabrikaların imal ettiği sınai üretim tomarları gözler önüne geldikçe insanoğlu kazanıp, terakki ettiğini yani ilerlediğini sanmaktadır. Şayet bu üretim maddeleri temiz bir kaynaktan gelmiş olsaydı, bütün beşeriyeti mes'ud etmeye yeterdi... Ama ne yazık ki, faiz denilen o mülevves menbadan (kaynaktan) çıktığı için insanlığa felâketten başka bir şey getirmemektedir. Her an insanoğlunun nefes deliklerini tıkamakta, gittikçe de musibet tufanı ile boğmaktadır. Ve bir kenarda bu felaketlerin üzerine çökmüş olan bir avuç kapitalist ne yazık ki; bu mel'un felâketin zulmü altında, insanların inim inim çektiği sancıların hiç birini hissetmemektedir.

İslâm; ilk Müslüman cemiyetini davet etmiş olduğu gibi bütün insanoğlunu o temiz ve güzel kaynağa çağırmaktadır. Ve insanlığı faiz günâhından tövbe etmeye, mikroplu nizamın doğurmuş olduğu hatalarından,

günahlarından dolayı af ve mağfiret dilemeye davet etmektedir.

Yüce Allah (c. c.) **“Şayet tevbe ederseniz, sermayeniz sizindir. Hem haksızlık yapmış, hem de haksızlığa uğratılmış olmazsınız.”** buyurmuştur. (Bakara 278)

Bu, büyük hatadan, gūnahtan, pislikten dolayı bir tevbedir. Evet bu hata cahiliyetin hatasıdır. Cahiliyetin zamanı ve zemini olmak nizamdan nizama da değişmez. Cahillik her zaman ve her yerde aynıdır. Nerede, ne zaman ve ne şekilde olursa olsun Allah'ın emirlerinden, nizamından, doğru yolundan, şeriatı islâmiyyeden uzaklaşmak cahiliyettir ve cahiliyetin ta.. kendisidir. Yapılan bu büyük hatanın acı neticeleri insanların duygu ve hareketlerinde, yaşayış ve hayat tarzlarında kendisini açıkça belli eder. Bunun korkunç eserleri toplum içerisinde ve insanların birbirleriyle olan münasebetlerinde ortaya çıkar ve açıktan görülür. Her ne kadar kapitalist propagandanın zavallı gafilleri faiz denilen o pislik nizamını iktisadi kalkınmanın kaçınılmaz bir temel unsuru görüp saysalar da..

Mal kazanmanın daha başka yolları da vardır. . Bunlar faiz kazancından çok daha temiz ve faydalıdır. Mal önce ferdi çalışma sayesinde kazanılır. Ortaklar ve şirketler kurarak hem kâra, hem de zarara ortak olarak ticaret yapmak gayet güzel bir kazanç şeklidir. Piyasada

satışa arz edilen ve muayyen nisbetteki hisse senetleri de -kârın fazlasını kurucu hissedarların cebine aktarmayan-bir helâl kazanç yoludur. Parayı faizsiz bankaya (Faizle muamele eden bankalara değil) yatırıp, şirketlere, sanayi müesseselerine ve ticari sahalara direkt ve indirekt yollarla yatırım yapan ve hissedarlarına sabit nisbette kâr dağıtmayan, hem kazanca, hem de zarara aynı nispette ortak olmak da bir helâl kazanç şeklidir. Bu nevi faizsiz bankalar idareleri altında kullandıkları bu mallardan çalıştırdığı kimselere ücret vermek için muayyen bir miktar alabilirler. İnsanların gönüllerinde sağlam iman olduğu, temiz gelir kaynaklarını temin etmek için sağlam niyet bulunduğu, pis, kokmuş, çürümüş kaynaklardan sakınıldığı takdirde helal kazanç yollarını bulmak elbette ki kolaydır.

FAİZİN ZARARLARI

1-Faizciler kabirlerinden deliler gibi cinler tarafından yakalanmış tutulmuş gibi, serseriler gibi kalkarlar.

2-Faizciler çeşitli helak yolları ile helak olurlar ve vücutlarında tedavisi çok zor hastalıklar olur.

3-Allah, (c. c.) faizi eksiltir ve sadakaları artırır.

4-Yüce Allah faiz yiyenleri cennete dahil etmeyecektir. Cehennemde ebedi kalacaklardır.

5- Faizin günahı, 33 zina günahından daha büyüktür.

6-Peygamber (sav) bu faizciler için beddua etmiş ve lanet etmiştir ki duası makbul olduğundan her halde ahiret de çok acı bir azap ile karşılaşacaklardır.

7-Hiç şüphe yok ki; bu büyük günahı işlediğinden azabı elim bir azap olacaktır.

8-Faiz yiyenler; kabirlerinde cehennemdeki azap olunacak yerlerini görecekler.

9-Faiz; harap olmanın, helak olmanın, hüsrana uğramanın, fakirliğin, hastalıkların, bereketsizliğin ve ilahi rahmetten mahrumiyetin sebebidir.

10-Faiz yiyenlerin azabı; büyük yılanların karınlarında onlara azap etmesidir.

11-Faizin her tarafa yayılması, kıyametin yakınlığına alamettir.

12-Faizci topal olarak, aksak olarak, ayaklarını sürükleyerek gider.

13-Faizcinin malı ne kadar çoğalırса çoğalsın, sonu kısa zamanda fakirlik olur; hem dünyada hem de ahirette.

14-Said olan, yani saadete erişen kimse faizden uzak olur; şaki, günahkar ve asi kimse ise faize bulaşır. Riba, faiz sebebiyle siması değişir; huyu da maymun ve hıncının huyuna döner. Âl-i İmran süresi 130, 131, 132. ayetler.

15-Faiz, mü'minler arasında ayrılık, kavga ve ölümlere sebep olur.

En'am süresi 65. ayetini iyi oku! Bakara suresi 276, 279 ve 281 ayetleri de dikkatle oku ve iyi düşün!

Bu dünya hepimizce mâlum; bir geliş ve bir de gidiş vardır. Bu arada ki zamanda Hakk'ın rızasına muvafık olduysan ne mutlu o kişilere! Eğer haramlarla meşgul olarak bu dünyadan ayrıldıysa ne yazık o kişiye!

Cenab-ı Hak cümlemize uyanıklık nasip etsin ve dünya ve ahiret saadetlerini ihsan buyursun. Âmin!

Bana bu eserime de başlayıp sağlık sıhhat içerisinde bitirme hazzını tattıran Yüceler Yücesi Rabbime sonsuz hamd ediyorum.

Sevgili habibine, canım Peygamberim (s.a.v.)'e de salâtü selamlarımı arz ediyorum.

O'nun al ve ashabına ve kıyamete kadar O'nun nuru yolunda gidenlere de salat ve selam olsun.

Atilla MURATOĞLU

Konya 2019

BİBLİYOGRAFYA

Ruhu'l Beyan tefsiri İ. Hakkı Bursevi M. Ali Sabuni, Damla yay. İstanbul . 1995

Ruhu'l Beyan tefsiri İ. Hakkı Bursevi Erkam yay. İstanbul. 2005

Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali. Komisyon. 1992

Sahihi Buhari muhtasarı. Polen yay. 2008. İstanbul Sahihi Müslim Polen yay. 2008 İstanbul.

Hadis Ansiklopedisi, Kütüb-i Sitte. Prof. Dr. İbrahim Canan. Akçay yayınevi. Ankara

Tergib ve Terhib. Burak Puzmaz-Ahmet Arpa Hikmet yay. İstanbul.

Cem'ul. Fevaid. Ocak Yayıncılık. M. Bin. Rudani. 2008. İst. Mecma'uz Zevaid Ocak yay. Nurettin El Heysemi 2010 İstanbul.

Ramuz El- Ehadis Cevat Akşit, Lütü Doğan Milsan. 1982 İstanbul.

Camiü's- Sağır Muhtasarı Yeni Asya Neş. 2008 İstanbul.

Taç Tercemesi, Bekir Sadak Kitsan matbaacılık 1980 İstanbul.

Müsned-i Şihap Kuzai. Armağan kitaplar 2005 Konya.

Riyazü's Salihin H. Hüsnü Erdem. Emel Matbaacılık. 1944. Ankara

Sünen-i Tirmizi. Konya Kitapçılık 2007 İhyau- Ulümi'd-din Ahmet Serdaroğlu Bedir yay. 1974. İstanbul.

Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Diy. İşl. Bşk1981

Tezkire-i Kurtubi- İmam-ı Şarani. Tekin Kitabevi. 1995 Konya.

Hakim en-Nisabürü El-Müstedrek. Konevi yayın. 2013 Konya

El-Edebü'l Müfred. Buhari. Serhat kitabevi. 2016

Konya Hadislerle İslam Diyanet işleri Bşk. yay. Ankara. 2015 Es-Sünenü'l-Kübra. İmamNesai Ocak yayıncılık. 2011 İstanbul

Büyük İslam ilmihali Ömer Nasuhi Bilmen. Çelik yayınevi 2002 İstanbul.

Türdav ofset. 1981 İstanbul Osmanlıca-Türkçe Büyük lügat. Hekimoğlu İsmail.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

1- Ümit Kapısı

2- Müslümanın 24 Saati

3-Şeytanın tuzakları ve korunma yolları

4-7'den 70'e genel manevi hastalık Gıybet

5-Selam ve Selamlaşma

6-Sabır

7-Rahmet Kapısı 45 Konuda 1501 Hadis-i Şerif

8-Unutulan sünnet Hacamat ve Sülük

9- Büyük Günahlar

10-45 Konuda 1666 Hadis-i Şerif

11-46 Konuda 1681 Hadis-i Şerif

12-Peygamber (s.a.v.) Efendimiz'in Şemail-i Şerifi

13-Ölüm ve Ötesi

14- Peygamber (s.a.v.) 'in Ehl-i Beyti ve Kербela Faciası

15-Müslüman'ın 365 Günü

16- Önemsenmeyen Haram FAİZ